

ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของนักเรียน

ปริญญานิพนธ์

ของ

สมบุรณ์ ทองศิลป์

หอสมุดกลาง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

28 ก.ย. 19

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

11 มีนาคม 2519

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศาสตราจารย์ ดร. อภิเดช
ประธาน
กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากผู้เขียนได้รับคำแนะนำช่วยเหลืออย่าง
ดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมควร อภัยพันธ์ และอาจารย์ อังคณา สายยก
นับตั้งแต่แนวทางในการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการตรวจแก้ไข
สำนวนภาษาใช้ในการเขียนปริญญานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ดร. วชิรฐา บัวศรี อาจารย์ดร.อนันต์ เจียม-
เจริญ อาจารย์อรุณกรี กุมุท อาจารย์บุญเรือง ภิญโญอนันตพงษ์ และอาจารย์สุวัฒน์
วัฒนวงศ์ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษา ให้ความแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ไฉ่
และคณะอาจารย์ในโรงเรียนบ้านสันโค้ง โรงเรียนบ้านปงสนุก โรงเรียนบ้านคอนมูล
โรงเรียนวัดเมธังกราวาส โรงเรียนอนุโมทย์ โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์ และ
โรงเรียนแม่สะเรียง จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณเชษฐาฉลย์ นิวาตะบุตร คุณชรัชชัย เปรมปรีดิ์
คุณวินัย กุวิเชียร และคุณอินทร์ ประทุมมา ที่ได้ช่วยเหลือด้านต่างๆซึ่งมีผลให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สมบุรณ์ ทองศิลป์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ.	6
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	7
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	8
	ความเป็นผู้นำ.	11
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	15
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	19
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.	20
	กลุ่มตัวอย่าง	20
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.	22
	วิธีรวบรวมข้อมูล.....	30
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.	34
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	34
	การวิเคราะห์ความแปรปรวน	39
	การเปรียบเทียบความแตกต่าง	42

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามจังหวัด โรงเรียน และเพศ ของนักเรียน	20
2	แสดงจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แยกตามแบบของการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	21
3	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์และเพศ	36
4	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่าง แยกตาม แบบของการปฏิสัมพันธ์และเพศ	37
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียน ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกัน	38
6	ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทาง การ เรียน แยกตามแบบของการ ปฏิสัมพันธ์	39
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเป็นผู้นำของ กลุ่มตัวอย่าง ที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกัน	40
8	ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำ แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์	41
9	ผลการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน ระหว่าง นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบ ประชาธิปไตย	42
10	ผลการ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนระหว่าง นักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบ อัคราธิปไตย	43

11	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครู แบบปล่อยปละละเลย	44
12	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย	45
13	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเป็นผู้นำ ระหว่างนักเรียน ชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัทธาศิปไตย	46
14.	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย	47

ไม่ได้อ่าน - ส่ง 600 คน, เห็นอะไร
↓
กลัว

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ส่งผลทั้งแก่ผู้ที่ได้รับการศึกษา โดยตรงและแก่ประเทศชาติ ในด้านส่งผลแก่ผู้ศึกษาโดยตรงก็คือ การศึกษามีผลในการสร้างเสริมบุคคลได้ป็นความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีส่วนช่วยให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีศีลธรรม วัฒนธรรม อยู่ในระเบียบประเพณีอันดีงาม ซึ่งจะเป็นผลให้ประเทศชาติมีพลเมืองที่มีคุณธรรมสูง มีบุคลิกภาพเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติในปัจจุบัน (วินิจ เกตุขำ, 2515 : 1) กังพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในงานพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตและนักศึกษา ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2512 ทรงอ้างถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ว่า "...งานด้านการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญหรือความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นส่วนใหญ่..." ฉะนั้นการศึกษาจึงมีผลต่อความเจริญของประเทศชาติอยู่เป็นอันมาก

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการศึกษา คือ ครู บางคนคิดว่า ครูมีหน้าที่แค่เพียงถ่ายทอดความรู้บางอย่างเท่านั้น เมื่อสอนเสร็จแล้วก็หมดความรับผิดชอบไป ซึ่งถือว่าเป็นความคิดที่ยังไม่ถูกต้อง (บราวน์) (Brown) (คุชเชอร์รี่ รุ่งโรจน์, 2455 : 13) ผู้นำในการศึกษานี้กล่าวว่า "ครูนั้นมียุทธวิธีฉลาดยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดในการศึกษา บรรดาหลักสูตร การปกครอง และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ แม้จะฉลาดเพียงใด ก็หาได้เป็นประโยชน์หรือมีค่าแต่อย่างใดไม่ ถ้าหากครูไม่ช่วยทำให้สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่ความเจริญก้าวหน้าของนักเรียน" ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อเด็กไม่เพียงแต่ในด้านให้การศึกษาเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงจิตใจ และพฤติกรรมของเด็กอีกด้วย ทั้งนี้เพราะครู

เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กตลอดเวลาที่เด็กมาโรงเรียน ครูเป็นทั้งผู้แนะแนวและผู้ช่วยเหลือ
แก้ปัญหาต่างๆ ให้ความเห็นอกเห็นใจ เป็นกันเองกับเด็กอยู่ตลอดเวลา ครูจึงมีส่วน
เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และนิสัยใจคอของเด็กอย่างมาก หนู แสงศักดิ์ (2513: 14)
กล่าวว่า ครูมีอิทธิพลต่อการเรียนและบุคลิกลักษณะของเด็กอย่างกว้างขวาง จนบางครั้งครู
เองนึกไม่ถึง และโดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
จนเกือบจะกล่าวได้ว่า สังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวัน ความเปลี่ยนแปลงของสังคมเรื้อ
รังด้วยการที่ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งยังผลให้มีปัญหาต่างๆ ตามมา เกิดมีการขาด
แคลนที่สักอากัย การแข่งขันในการยังชีพของประชาชนก็เพิ่มมากขึ้นกว่าในสมัยเกมหลายสิบ
เท่า ทำให้ชีวิตของบุคคลในสังคมปัจจุบันเต็มไปด้วยความเครียดและยุ่งยาก ในสภาพดังกล่าวนี้
ครอบครัวได้สูญเสียหน้าที่ไปหลายอย่าง เด็กๆ ซึ่งต้องการความเอาใจใส่ ความรัก การ
แนะนำจากบิดามารดา ก็ปรากฏว่า โลกสมัยใหม่นี้ทำให้ชีวิตครอบครัวไ้ยุ่งย้งย่นถาวรเสมอ
ไป การล้มเหลวแห่งชีวิตครอบครัว หรือเรียกว่า Broken homes มีมากขึ้น นอกจาก
นี้บิดามารดาที่ยังต้องออกไปทำงานนอกบ้านด้วย เป็นเหตุให้พ่อแม่ได้ลดหย่อนในการควบคุม
และเอาใจใส่ต่อเด็ก เพราะไม่มีเวลา ครูจึงมีส่วนสำคัญ กับเด็กมากยิ่งขึ้น

✓ อาร์โนลด์ (Arnold, 1969 : 143-147) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดของครู
กับเด็กในการเรียนการสอนนั้น ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งนี้ เพราะในการ
เรียนการสอน ครูกับนักเรียนจะต้องมีการโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
หยุดนิ่ง ไม่ยอมรับรู้ ก็จะทำให้การเรียนการสอนขึ้นไปได้ ดังนั้นคุณลักษณะบุคลิกภาพของ
ครูจึงเป็นตัวอย่างที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อปฏิกริยาระหว่างครูกับนักเรียนนอกเหนือจากความรู้ที่
ครูมี อีเบล (Ebel, 1966: 15) กล่าวว่า งานของครูมี 2 ลักษณะ คือลักษณะทางความ
รู้ (Intellectual) และลักษณะทางมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)
ครูจะต้องรู้เนื้อหาวิชาที่สอน และจะต้องมีทักษะทางสัมพันธภาพที่ดีด้วย จึงจะช่วยให้เป็น
ครูที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของครู แม้ครูแต่ละคนก็ย่อมมีบุคลิก
ลักษณะเฉพาะอย่างแตกต่างกันมาประกอบกัน อันเป็นผลให้การปฏิบัติงานที่เลืกไว้ระหว่าง
ครูกับนักเรียนแตกต่างกันไปด้วย

จากการศึกษาจากเอกสารดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมองเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย จึงอยากทราบได้แน่ชัดลงไปว่า ครูควรสร้างจาวาสัมพันธ์กับนักเรียนในลักษณะใด ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนออกเป็น 3 แบบ การศึกษาของเลวิน (Lewin) ลิปเปต (Lippert) และไวท์ (White) (ก่อ สวัสดิพานิชย์ และคณะ, 2512 : 178-181) เพื่อจะดูว่าลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนทั้ง 3 แบบดังกล่าว จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหรือไม่ เหตุที่เลือกเอาผลสัมฤทธิ์มาเป็นตัวแปรตัวหนึ่งนั้น ก็เพราะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่ทั้งตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองของผู้เรียนต่างก็คาดหวัง นอกจากจะศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว ผู้วิจัยยังได้เลือกเอาตัวแปรทางจิตวิทยาตัวหนึ่งคือ ความเป็นผู้นำ มาศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้เพราะพิจารณาเห็นว่า บุคลิกภาพของนักเรียน เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนเช่นกัน

วินิจ เกตุขำ (2515 : 5) กล่าวว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน และประสบการณ์ต่างๆที่บุคคลนั้นได้รับขณะที่อยู่ในโรงเรียน แม้เมื่อเจริญวัยขึ้นเป็นผู้ใหญ่ บุคคลนั้นจะประสบการอื่นเพิ่มขึ้นอีกมากมาย ซึ่งช่วยเสริมสร้างทัศนคติและคุณธรรมให้แก่บุคคลนั้น แต่ประสบการณ์เหล่านั้นก็หาได้มีอิทธิพลลึกซึ้งไปกว่าประสบการณ์เดิม อันเป็นรากฐานที่ได้สร้างสมมาแต่เยาว์วัยไม่ ฉะนั้น การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน อันเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่ได้รับขณะเยาว์วัย จึงเป็นเสมือนกุญแจดอกเดียวที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความเจริญเติบโต และบุคลิกภาพของเด็กได้เป็นอย่างดี

เกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำนี้ สตีออกิลล์ (Stogdill; 1969: 91-100) ถือว่าประกอบด้วยความสามารถหลายๆด้าน เช่น การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความสามารถในการปรับตัว นอกจากนี้ นรานซิส แกลตัน (Francis Galton) นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ยังได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ Heredity

Genics ว่า ได้ตรวจสอบประวัติผู้นำของโลกเป็นจำนวนมาก ไม่ปรากฏว่า ท่านเหล่านั้นมีค่าพินิจ และไม่พบทรหุลานสืบเนื่องเป็นผู้นำติดต่อกันมา จึงสรุปได้ว่า ความเป็นผู้นำมิได้สืบสายโลหิต แต่เป็นคุณสมบัติที่จะต้องเฝ้าษาเรียนรู้ และปลูกฝังเพิ่มเติมเอาเอง

ผู้วิจัยพบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจะให้การศึกษ ปลูกฝังลักษณะที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็ก ในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ และจากความคิดเห็นและการศึกษาค้นคว้าของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ก็น่าจะยืนยันได้ว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนนั้นอาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำของนักเรียน แต่เรายังไม่ทราบว่า ความสัมพันธ์แบบใด จะมีผลต่อความเป็นผู้นำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กมากน้อยกว่ากันเพียงใด ซึ่งเรื่องนี้เป็นสิ่งที่น่าศึกษาค้นคว้าให้ละเอียด ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการศึกษา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของนักเรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในเขตศึกษา 8

✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ต้องการจะศึกษาว่า

1. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแต่ละแบบ คือแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่
2. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีความเป็นผู้นำแตกต่างกันหรือไม่
3. นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะความเป็นผู้นำแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. งานวิจัยครั้งนี้ จะมีผลส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียน การสอน ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้เลือกใช้แบบของความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง อันจะช่วยส่งเสริมให้ นักเรียนของคน เป็นบุคคลิกภาพที่เหมาะสม
2. งานวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้ทราบถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ที่มี ผลต่อความเป็นผู้นำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อันจะเป็นแนวทางในการ แนะแนวแก่เด็กต่อไป
3. ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อาจใช้เป็นแนวทางในการ ปรับปรุงบทบาท ท่าที ของครูกับนักเรียนในการเรี นการสอน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ในด้านการเรียนการสอน ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในเขตศึกษา 3 คือในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง จังหวัดละ 1 โรงเรียน โดยการสุ่มตัวอย่างมาศึกษา 452 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย
- เพศ

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ความเป็นผู้นำ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น ใช้แบบทดสอบที่วัดเฉพาะความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ จากพฤติกรรมของครูทั้ง 3 แบบคือ แบบประชาธิปไตย อธิปไตย และแบบปกครองละเลย
2. การศึกษาครั้งนี้ กระทำในขอบเขตของความมุ่งหมาย ในการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น

คำนิยามศัพท์เฉพาะและนิยามปฏิบัติการ

1. ครู ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงผู้ที่เคยทำหน้าที่หรือกำลังทำหน้าที่อบรมสั่งสอนกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียน ในด้านวิชาการ จริยธรรม และระเบียบวินัย
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูมีต่อนักเรียนทั้งในด้านการเรียนการสอน และการปกครองชั้นเรียนที่นักเรียนรับรู้ได้ ซึ่งสามารถแยกให้เห็นเด่นชัดใน 3 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์แบบอธิปไตย และความสัมพันธ์แบบปกครองละเลย ซึ่งได้มาจากการสำรวจความรู้สึกของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อครูของตน โดยใช้แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอธิปไตย หมายถึงพฤติกรรม ที่ครูแสดงต่อนักเรียน ซึ่งนักเรียนรู้สึกว่า ตนได้รับการปฏิบัติแบบถูกบังคับกดขี่ ครูทอดทิ้งดูแล และบังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติ หรือจิตใจ หรือความต้องการของเด็ก ครูกำหนดเนื้อหา วิธีสอน และกิจกรรมทุกอย่างใช้โดยนักเรียนไม่มีส่วนร่วม ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตยนี้ วัตถุประสงค์ออกมาเป็นคะแนน
ได้ จากการใช้แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย หมายถึงพฤติกรรมที่ครู
แสดงต่อนักเรียน ซึ่งนักเรียนรู้สึกว่า ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ครูให้
นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ มี
การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ไม่ตามใจ หรือเข่นแค้นกดขี่จนเกินไป ให้ความ
สนับสนุน ส่งเสริมให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ถ้าจะมีการลงโทษ ครูก็จะอธิบาย
ให้นักเรียนทราบเสียก่อน ซึ่งปฏิสัมพันธ์แบบนี้สามารถวัดออกมาเป็นคะแนนได้ โดยใช้
แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย หมายถึงพฤติกรรม
ที่ครูแสดงต่อนักเรียน ซึ่งนักเรียนรู้สึกว่า ตนไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครูเลย ครูสอน
ตามเรื่องความวาว ไม่มีการเตรียมการสอน ปล่อยให้นักเรียนทำอะไรได้ตามความพอใจ
โดยไม่ได้อาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ความสัมพันธ์แบบนี้ สามารถวัดออก
มาเป็นคะแนนได้ จากการใช้แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคะแนนความสามารถในการตอบข้อสอบ
มาตรฐาน วัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ของสำนักงานทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร ที่ใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

7. ความเป็นผู้นำ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกจนอุปนิสัยของบุคคลที่แสดงออกถึงลักษณะ
ของการนำคนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ความเป็นผู้นำวัดออกมาเป็น
คะแนนได้ จากการใช้แบบทดสอบความเป็นผู้นำ

บทที่ 2

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ความเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจของเด็ก ตลอดจนพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กล้วน นอกจากจะเป็นไปตามพันธุกรรมแล้ว ยังเป็นไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย สิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของชีวิตเด็กคือครู เพราะครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนเด็ก มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก รองลงมาจากพ่อแม่ โดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่ไม่มีเวลาอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจและความจำเป็นอย่างอื่นบังคับ ทำให้ครูมีความสำคัญต่อเด็กเพิ่มขึ้นอีก ฉะนั้นสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอน จึงเป็นเรื่องที่นำศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

เลวิน, คุปนิค และไวท์ (ก่อน สวัสดิชานันท์ และคณะ, 2512 : 170-181) ได้ทำการศึกษาดังปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยแบ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนออกเป็น 3 แบบคือ แบบอัตตาธิปไตย (Autocracy) แบบประชาธิปไตย (Democracy) และแบบปล่อยปละละเลย (Laissez-faire) ทั้งสามคนได้ร่วมกันศึกษากับเด็กชั้นประถมปีที่ 5-6 โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มมีครูที่มีลักษณะแตกต่างกัน และสรุปผลออกมาดังนี้

1. กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นแบบอัตตาธิปไตย โดยครูจะกำหนดเนื้อหา วิธีสอน และกิจกรรมทุกอย่างให้เด็ก ครูมอบหมายงานให้ทำโดยไม่แจ้งจุดมุ่งหมาย นักเรียนต้องปฏิบัติตาม ครูไม่รับฟังข้อโต้แย้งต่างๆ

ปฏิสัมพันธ์แบบนี้ได้ผลดีในการเรียน เด็กทำงานสำเร็จ และมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดี แต่ในด้านบุคลิกภาพ การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าวเนื่อง

จากหลักฐานที่ตนเองถูกบังคับกักขัง ถ้ามีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ก็จะแสดงออกอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในขณะสับหลังครู เด็กจะขาดความรับผิดชอบ การริเริ่ม และ ความเป็นผู้นำ

2. กลุ่มที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นแบบปล่อยปละละเลย แบบนี้ผู้สังเกตจะตรงข้ามกับวิชาชิปไทย คือครูไม่เอาใจใส่ สอนตามเรื่องตามราว ปล่อยให้เด็กทำตามความพอใจ

การเรียนการสอนแบบนี้ ไม่ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี เด็กจะเป็นคนทำงานไม่เป็น ไม่รู้จักรับผิดชอบ ไร้ใจไม่ใส่ใจ และไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้

3. กลุ่มที่เป็นปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย ครูมักจะคำนึงถึง และให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนและวางแผนจัดกิจกรรมต่างๆ ครูเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือ ให้การเรียนเป็นไปโดยถูกต้อง มีกิจกรรมที่เหมาะสม มีการบอกความผิดที่เห็น การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ความสัมพันธ์แบบนี้ จะทำให้เด็กรู้จักมีความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกัน มีลักษณะความเป็นผู้นำ การริเริ่มในทางสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ

ส่วนสไตส์ และดอร์ซี (Stiles and Dorsey; 1950: 100) ได้แบ่งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็น 2 แบบคือ

1. แบบอัตตาธิปไตย ครูจะเป็นผู้สั่ง เด็กต้องเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้ง ครูใช้กฎเกณฑ์ตามที่ตนเองพอใจ ไม่ได้คิดถึงความต้องการและธรรมชาติของเด็ก เด็กจะเรียนเพื่อคะแนนของเขาเอง ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับเพื่อน หรือทำอะไรเพื่อคนอื่นเลย การเรียนการสอนแบบนี้ จะทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบตัวใครตัวฉัน ไม่มีทักษะในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

2. แบบประชาธิปไตย ครูเป็นผู้สร้างสภาพการณ์ในการเรียนการสอน ได้เด็กช่วยในการวางแผน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างของนักเรียน ในด้านความสนใจ ความสามารถ ทักษะ ความสัมพันธ์แบบนี้เด็กในกลุ่มจะมีความเป็นกันเอง มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่น

เทเยอร์ (Thayer; 1971:305) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูและนักเรียนจาก 16 โรงเรียน ใน 16 เขต ของสหรัฐอเมริกา และได้พบว่า ครูที่รู้สึกจะเป็นผู้นำในทางบวก เด็กก็จะเป็นผู้นำค้อยตามไปในทางนั้นด้วย

แอนเดอร์สันและคณะ (Anderson and Others) (Yee; 1971: 31-39) มีความคิดว่า วิธีชีวิตที่สำคัญในชั้นเรียนนั้น มาจากตัวครูไปยังนักเรียน เขาได้วิจัยถึงพฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นเรียน โดยศึกษากับเด็กและครูเกรดสอง เขาได้แบ่งพฤติกรรมของครูออกเป็น 2 แบบคือ แบบ Dominative และแบบ Integrative

ครูแบบ Dominative มีลักษณะดังนี้ มุ่งให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ตั้งใจโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ชอบทำโทษโดยไล่ออกไปนอกห้องเรียน เรียกร้องความสนใจจากเด็ก

ครูแบบ Integrative มีลักษณะดังนี้ คำนึงถึงความสนใจของนักเรียน ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับพฤติกรรมของนักเรียน

และพบว่า พฤติกรรมของเด็กขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของครูในชั้นเรียน เด็กที่มีครูแบบ Integrative จะเป็นผู้นำลักษณะได้ความร่วมมือ ที่พฤติกรรมที่นำตัวเองได้

(Self-directed behavior) มีความเป็นกันเอง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น รบกวน ก้าวร้าว มีน้อย ผ่านครูที่ Dominative จะทำให้พฤติกรรมของเด็กเป็นแบบก้าวร้าว ครอบเป็นศัตรู ซึ่งจะไปแสดงออกต่อครูและเพื่อนๆ จากการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมของครูนั้น มีอิทธิพลต่อเด็กไม่น้อย

แฟลนเดอร์ (Flanders) (Yee; 1971 :42-44) ก็ได้ศึกษาว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการประสบความสำเร็จของนักเรียน - หรือไม่ว่า โดยแบ่งเด็กออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้มีการเรียนการสอนแบบเอาครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered situation) อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered situation) ได้พบว่า กลุ่มที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เด็กจะคอยฟัง เฉยเมย เมื่อขาดจากการแก้ปัญหา ก้าวร้าว และเป็นปฏิปักษ์ต่อนักเรียนอื่น

จากการศึกษาวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้ทราบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน สำหรับในประเทศไทยยังไม่เคยมีใครทำการวิจัยในขั้นนี้ลงไปว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในลักษณะใด จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพของนักเรียน ไปในทางที่รุนแรงและสังคมปัจจุบันกำลังต้องการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ทราบแน่ชัดลงไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กในโอกาสต่อไป

๔. ลักษณะความเป็นผู้นำ

ความเป็นผู้นำนั้น เป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่ควรจะต้องเสริมให้เกิดขึ้นในเด็ก ทั้งนี้เพราะเป็นลักษณะอันพึงปรารถนาในสังคม เด็กควรจะมีลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นตัวของตัวเองมากกว่าที่จะเป็นทางรองผู้ให้เบ็ดเตล็ดอย่างเดียว

ทีต (วินิจ เกตุขำ, 2515 : 19) เป็นผู้มีความสนใจในเรื่องความเป็นผู้นำคนหนึ่ง เขามีความเห็นว่าคุณสมบัติต่อไปนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นำ คือความเข้มแข็งทั้งกายและใจ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ วุฒิมุ่งหมาย มีความสนใจในคำเมตตาสัมพันธ์ ความกระตือรือร้น ความสามารถในการตัดสินใจ ตลอดจนใจ ความฉลาด ตลอดจนทั้งความเชื่อมั่นในตนเองเป็นต้น

ไพศาล กิจเพชร (2503 : 7-10) ได้กล่าวถึงลักษณะความเป็นผู้นำว่า ความเป็นผู้นำนั้น เกี่ยวข้องกับเรื่องของกาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และจากผลการค้นคว้าของฟรานซิส แกลตัน (Francis Galton) นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้ยืนยันไว้ในหนังสือชื่อ *Heredity Genies* ว่า ได้ตรวจสอบประวัติผู้นำของโลกเป็นจำนวนมาก ไม่ปรากฏว่าท่านเหล่านั้นมีชาติที่หนึ่งหรือมูรหลาน สืบเนื่องเป็นผู้นำติดต่อกันมา จึงสรุปได้ว่า ความเป็นผู้นำมิได้ขยายโลหิต แต่เป็นคุณสมบัติที่จะต้องฝึกหัดเรียนรู้ และปลูกฝังเพิ่มเติมเอาเอง และบุคคลที่สามารถ จะได้รับการปลูกฝังลักษณะนี้แก่เด็กได้ ก็คือพ่อแม่ และครูนั่นเอง

เม็นนิฟิลด์ (Menifield; 1958: 100-104) ได้สรุปความนึกเห็นเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำของโรค ไว 3 ลักษณะใหญ่ๆคือ

1. ลักษณะความเป็นผู้นำ เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคน ไม่ใช่มาจากพันธุกรรม แต่เป็นลักษณะที่สามารถจะปลูกฝังและเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล
2. ลักษณะความเป็นผู้นำนั้น เป็นโครงสร้างทางสังคม หรือของกลุ่ม มากกว่าบุคคล กล่าวคือ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม จะถูกกำหนดด้วยโครงสร้างของกลุ่มมากกว่าที่จะพิจารณาบุคลิกภาพของบุคคลเพียงคนเดียว ฉะนั้นลักษณะความเป็นผู้นำจึงเป็นคุณลักษณะหนึ่งของกลุ่ม
3. นอกจากลักษณะความเป็นผู้นำ จะอยู่ที่คุณลักษณะของแต่ละบุคคล และควรจละจากหน้าที่และบทบาทภายในกลุ่มแล้ว สภาพการณ์ของกลุ่มที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ก็ก่อให้เกิดผู้นำขึ้นมาได้

สำหรับการวิจัยในประเทศนั้น คีเรก ตั้งสาบัทธ์ (2517 : 19) ได้ทำแบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ ซึ่งให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า ในทัศนะของผู้ตอบนั้น ผู้นำที่ดีควรจะมีลักษณะอย่างไรบ้าง การตอบนั้น ผู้ตอบสามารถจะตอบได้กว้างเสรี แล้วนำแบบสอบถามนี้ แจกไปตามนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา นิสิต และนักศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท แล้วนำแบบสอบถามนั้นมาสรุปได้ว่า ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้นำควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความกล้าหาญ
3. มีมนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือ
4. มีคุณธรรม
5. มีลักษณะแรงจูงใจ
6. รับฟังความคิดเห็น และเป็นคนเปิดเผย
7. มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตนเอง

ส่วนการวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้นำกับตัวแปรอื่นนั้น ก็มีการศึกษาของเพค แฮวธอร์ส-วิงเฮิร์ธ (Peck and Havighurst; 1963 : 12) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และแบบใช้อำนาจพบว่า เด็กจากครอบครัวประชาธิปไตย มีความเป็นอิสระจากตัวเอง และรับผิดชอบมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวอัตตาธิปไตย ซึ่งลักษณะเหล่านี้ ก็คือลักษณะของผู้นำนั่นเอง

การศึกษาของเพค แฮวธอร์ส-วิงเฮิร์ธนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของเฮิร์ลอค (Hurlock; 1964:661) ซึ่งได้ศึกษาพบว่า ผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้วิธีประชาธิปไตย กล่าวคือ ให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คดโกง แค้น ร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเอง และสามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ อันเป็นลักษณะที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้นำ ส่วนการอบรมเลี้ยงดู โดยวิธีอัตตาธิปไตย ทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบ ขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย มีความรู้สึกลัว กลัว คือสิ่งที่ต้องทำตามอย่างเคร่งครัด ทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะไม่เคยฝึกตัดสินใจแก้ปัญหาเอง

เจอร์ซิด (Jersild; 1968:179) ได้อ้างผลการวิจัยของลีวิน (Levine) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ของตนเองของเด็กที่มีอายุระหว่าง 6 ถึง 12 ปี พบว่า เด็กที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และมักจะเป็นเด็กที่จกอยู่ในประเทศเร้นอ่อน มักจะมีลักษณะความเป็นผู้นำน้อยกว่าเด็กที่ร่ำรวย มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เพราะเด็กประเทศหลังนี้ มักจะเป็นบุคคลที่ครู อาจารย์ และเพื่อนรักใคร่ จึงมีโอกาสดำรงเลือกเป็นผู้นำมากกว่า

มอนสแตค (Monstake) (Yee; 1971 : 52) ก็ได้ศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียน และได้พบว่า ในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระภายในขอบเขตของชั้นเรียน เด็กจะไม่เกิดความรู้สึกวิพากษ์วิจารณ์ การตำหนิ หรือถกเถียง ซึ่งก็เป็นคุณลักษณะส่วนหนึ่งของความเป็นผู้นำ

ส่วนการวิจัยในประเทศไทยนั้น สุวิทย์ สังโยทะ (514 : 50) ได้ศึกษาถึง

บุคลิกภาพของนักเรียนฝึกครูในระดับป.กค ปีที่ 2 และป.กค.สูงปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนเก่ง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะแสดงความเป็นผู้นำออกมา พวกนี้ชอบริเริ่ม แสดงความคิดเห็นในการทำงานเป็นกลุ่ม มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความอดทน ส่วนผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำนั้น ไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ขาดความร่วมมือเมื่อทำงานเป็นกลุ่ม ไม่รับผิดชอบ ขาดความคิดริเริ่ม และการแสดงความคิดเห็น

วินิจ เกตุชา (2515: 78-80) ก็ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับการเป็นผู้นำ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก มีความสัมพันธ์ทางตรง กับลักษณะความเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเรียกร้องเอาจากเด็กนั้น เกือบไม่มีความสัมพันธ์กับความ เป็นผู้นำเลย

อีกการศึกษาหนึ่ง คือวันเพ็ญ อาบูการ (2512: 89-90) ได้ศึกษาเด็กวัยรุ่นชายหญิง ในจังหวัดชนบุรีจำนวน 307 คน พบว่าวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอนของพ่อ แม่ ครูอาจารย์ ถ้าเข้มงวดกวดขันเรื่องระเบียบวินัยมาก ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงความคิดเห็น คอยทำตามคำสั่งผู้ใหญ่เท่านั้น ความคิดริเริ่มและความเป็นผู้นำก็ไม่มี

จากทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่า ความเป็นผู้นำเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญมาก และสามารถจะปลูกฝังให้มีขึ้นในเด็กได้ โดยอาศัยองค์ประกอบอันหนึ่ง คือ การอบรมสั่งสอนของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในโรงเรียน โดยเฉพาะครูควร จะเข้าใจแบบของความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการในด้านนี้อย่างเต็มที่ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกลักษณะความเป็นผู้นำมาเป็นตัวแปรหนึ่งในการศึกษา ว่าจะมีอิทธิพลต่อแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนหรือไม่ อย่างไร ประกอบกับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง ในประเทศไทยยังมิได้มีการศึกษาไม่มากนักอีกด้วย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การศึกษาที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น โรฮันด์ (ละเอียค บุญเกิด, 2513 : 9) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ คือ ความมั่นคงทางอารมณ์ ครูที่รายงานตนเองว่า มีความเข้าใจนักเรียน มีสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน มีความรับผิดชอบ ชอบใ้กำลังใจนักเรียน มีความคิดและทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย และมีทัศนคติต่อการให้เด็กเป็นศูนย์กลางนั้น จะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เลอวิน คิปปิก และไวท์ ได้พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้น ไม่ได้มีความสำคัญต่อคุณภาพของนักเรียนอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวโยงไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กรด้วย เขาพบว่า เด็กที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า พวกที่มีความสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลย

ยังมีการศึกษาอื่นที่แสดงให้เห็นว่า ครูนั้นมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการเรียนของเด็ก ตลอดจนการวางระดับความคาดหวังตัวเอง จูติช กัสกิน (Guskin, 1970 : 101 - 103) ได้ประเมินความแตกต่างของปฏิกริยาที่ครูมีต่อเด็กนิโกรรายได้น้อย และเด็กขาวรายได้น้อยกลาง พบว่าถึงแม้เด็กสองกลุ่มนี้จะมีลักษณะต่างๆใกล้เคียงกัน แต่ครูก็ประเมินค่าต่างกัน ครูว่า เด็กนิโกรที่มีรายได้น้อย จะมีสติปัญญาค่าต่ำกว่าเด็กขาวรายได้น้อยกลาง และจะมีอนาคตที่เปล่าเปลี่ยว เช่น อาจจะถูกไล่ออกจากโรงเรียน และเมื่อเด็กนิโกรที่มีรายได้น้อยเข้าโรงเรียน เขาก็คาดหวังไว้ก่อนว่า เขาจะล้มเหลวในการเรียน เขาไม่เก่ง ถึงแม้ว่าเขาจะต้องการความสำเร็จในการศึกษาสูงก็ตาม

แกทซ์ (Yee, 1967 : 127-131) ได้สรุปผลการศึกษาของ Henriott และ St. John ว่า อิทธิพลของครูที่มีต่อแรงจูงใจของเด็คนิโกรมีมาก โดยเฉพาะในระดับประถมซึ่งเด็กมีอารมณ์ขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ การที่ครูมีทัศนคติในทางลบกับเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างมาก ความคาดหวังในทางลบของครูที่มีต่อเด็คนิโกร เช่นที่ว่า เขามีสติปัญญาต่ำ การปฏิบัติในชั้นเรียนและกิริยาท่าทางซึ่งเน้นสนองความคาดหวังของครูที่มี

เด็กนั้น เป็นเหตุให้เด็กมีปฏิกิริยาเป็นไปในแบบที่ครูคาดหวัง ทำให้การคาดหวังของครูเป็นจริงไป ทั้ง ๆ ที่เด็กคนนั้นอาจมีสติปัญญาอยู่ในระดับสูงก็ได้ อันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ครูมีส่วนสำคัญในการเรียนอยู่น้อย

แคทซ์และเพื่อน ได้พบว่า เด็กนิโกรจะเรียนเลวลงเมื่ออยู่ชั้นที่สูงขึ้น และคล้าค (Yee;1968: 133) ก็ได้ศึกษาพบว่า เด็กนิโกรจะเรียนเลวลงในระยะเกรด 3 - 6 ซึ่งเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า การที่เป็นเช่นนี้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมในโรงเรียน นอกเหนือจากระดับสติปัญญาของเด็กเองด้วย

รูธ สแตรง (Ruth Strang) (กองการวิจัย, 2503: 38-47) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอุปสรรคในการเรียนของเด็ก โดยศึกษากับเด็กนักเรียนเกรด 8 หรือเทียบเท่าชั้นมัธยมปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัย จำนวน 536 คนโดยให้เด็กเขียนเรียงความเรื่อง " สิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียน และสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของข้าพเจ้า " และจากเรียงความเรื่องนี้ เขานำมาแยกเป็นคำตอบได้ถึง 2285 ข้อ ซึ่งพิจารณาจัดแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ 45 หัวข้อ สำหรับหัวข้อที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนนับว่าเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ เมื่อเรียงลำดับคำตอบที่มีเปอร์เซ็นต์สูง ไปหาคำตอบที่มีเปอร์เซ็นต์ต่ำ มีดังนี้

1. มีความสนใจโดยเฉพาะวิชาที่ศึกษา
2. ครูสอนดี
3. ครูให้งานไม่มากเกินไป
4. มีความเข้าใจงานที่ครูให้มา
5. ครูดูความสนใจที่จะเรียน ไม่บังคับ
6. ทำงานด้วยความสมัครใจ ได้ผลกว่าถูกบังคับให้ทำ

๖ ล ๖

เขาพบว่า โดยเฉพาะเด็กในชั้นเล็ก ย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสอนที่ได้ผลและวิธีเรียน ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการที่ครูอธิบายให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง ความ

เหมาะสมของงานที่ครูให้ บุคลิกภาพและความสนใจของครูในสิ่งที่กำลังสอน ตลอดจนถึงความสัมพันธ์อันดีที่ครูและนักเรียนมีต่อกัน สรุปแล้วก็หมายความว่า วิธีการสอนของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และบุคลิกภาพของครู มีผลต่อการเรียนของเด็กด้วย

สำหรับการวิจัยในประเทศนั้น ทศนีย์ อ่องไพบูลย์ (2503:1-20) ได้ทำการศึกษาถึงอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย โดยศึกษาทั้งเด็กมัธยมปลาย ในจังหวัดพระนครจำนวน 5 โรงเรียน เป็นโรงเรียนชาย 2 โรงเรียน หญิง 2 โรงเรียน และโรงเรียนสหศึกษา 1 โรงเรียน และได้สรุปผลว่า การกระทำของครูที่ทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติไม่ดีต่อครู มีดังนี้

1. ไม่เป็นกันเองกับนักเรียน
2. ชอบเล่าความผิดของนักเรียนให้ครูอื่น ๆ ฟัง
3. ชอบจับความผิดด้วยความอาฆาต
4. ชอบลงโทษโดยไร้เหตุผล
5. ความประพฤติส่วนตัวไม่ดี

ส่วนสิ่งที่เด็กต้องการจากครูก็คือ

1. ให้ความสนิทสนมกับนักเรียน ยอมรับว่านักเรียนแต่ละคนเป็นสมาชิกของห้องเรียน ไม่ใช่อ่านาจนบังคับให้ทำตามใจ
2. สอนเสียตั้งซักเจน สนุก และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนบ้าง
3. ไม่นำความผิดของนักเรียนไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง
4. เลิกลงโทษด้วยการเขียนที่
5. ให้ความสนใจและช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีความทุกข์
6. มองนักเรียนในแง่ดี ไม่จับผิดนักเรียน
7. ให้โอกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้
8. ให้โอกาสนักเรียนถามสิ่งที่สงสัยหรือไม่เข้าใจ

จากผลของการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่า ลักษณะต่างๆที่เกื้อต่อการเรียน เช่นการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่างๆ เป็นลักษณะส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตยนั่นเอง ส่วนการที่ครูชอบจับผิดด้วยความอาฆาต อันเป็นลักษณะหนึ่งของการเรียนการสอนแบบอัทธาศิปไตยนั้น เป็นลักษณะที่น่าเรียนถือว่า เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของตน ทำให้ไม่อยากเรียน อันเป็นผลต่อเนื่องไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สุวิทย์ สงโยตะ (2513:50) ได้ศึกษามุคสภาพของนักเรียนฝึกหัดครูในระดับ ป.กศ.ปีที่ 2 และ ป.กศ.สูงปีที่ 2 พบว่าผู้ที่เรียนเก่ง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะแสดงความเป็นผู้นำออกมา พวกนี้ชอบริเริ่มแสดงความคิดเห็นในการทำงาน กลุ่ม มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความอดทน ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น ไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ขาดความร่วมมือเมื่อทำงานเป็นกลุ่ม ไม่รับผิดชอบ ขาดความคิดริเริ่มและแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมพงษ์ รุจิวรรณ (2516:47) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางวิทยาศาสตร์พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหอวัง กรุงเทพมหานคร โรงเรียนปากช่องและโรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 417 คน เป็นชาย 226 คน หญิง 191 คน พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว จึงเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวแปรที่น่าศึกษาอย่างหนึ่ง เพราะในการเรียนการสอนนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต่างก็คาดหวัง จึงน่าจะศึกษาว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบใด ที่จะส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเท่าอย่างใด เพื่อครูจะได้นำมาเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป

สมมุติฐานในการค้นคว้า *ใจ-คุณงาม, ใจเมตตา* .

การศึกษาจากเอกสารการค้นคว้าและผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมุติฐานในการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาศิปปไทย ประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน
2. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาศิปปไทย ประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีความเป็นผู้นำแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ปีการศึกษา 2518 ของโรงเรียนในเขตศึกษา 8 คือ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน จังหวัดละ 1 โรงเรียน รวมเป็น 7 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 452 คน เป็นชาย 224 คน หญิง 228 คน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักเรียนของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามจังหวัด โรงเรียน และเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน เลือกได้			
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
เชียงราย	บ้านสันโค้ง (เชียงรายนุสรณ์ราษฎร์)	60	59	50	56
เชียงใหม่	คำเที่ยงอนุสรณ์	29	41	20	39
ลำพูน	อุโมงค์	20	19	12	17
ลำปาง	บ้านปงสนุก	15	20	12	19
แพร่	วัดเมธังกราวาส (เทพรัตนราษฎร์นุกูล)	25	26	19	23
น่าน	บ้านคอน (ศรีเสริมกสิกร)	33	35	27	31
แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	42	28	32	26
	รวม	224	228	169	214

เมื่อทำการทดสอบและตรวจให้คะแนนแบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนตามหลักเกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบนั้นแล้ว จึงได้ให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างออกไป 69 คน เนื่องจากคะแนนสูงสุดที่จากแบบทดสอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนแบบประชาธิปไตย อุตตาธิปไตย หรือแบบปล่อยปละละเลย อย่างใดอย่างหนึ่ง มากกว่าคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่รองลงมาไม่ถึง 6 คะแนน เหลือไว้ทำการวิเคราะห์ 383 คน

ตาราง 2 แสดงจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและเพศของนักเรียนแต่ละโรงเรียน

โรงเรียน	ประชาธิปไตย		อิตตาธิปไตย		ปล่อยปละละเลย	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
บ้านสันโค้ง (เชียงรายจตุรราษฎร์)	30	44	13	9	2	3
คำเที่ยงอนุสรณ์	15	33	5	5	3	1
อุโมงค์	10	13	4	2	1	2
บ้านปงสนุก	8	8	5	1	3	3
วัดเมธังกราวาส (เทศรัฐราษฎร์นุกูล)	17	19	1	2	1	2
บ้านดอน	11	15	3	1	2	1
แม่สะเรียง	25	22	3	2	2	2
รวม	116	178	34	22	19	14
รวมทั้งสิ้น	294		56		33	

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชุด คือ แบบทดสอบ การปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน แบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ และข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. แบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

แบบทดสอบฉบับนี้ ผู้วิจัยกับคณะได้ร่วมกันสร้างขึ้น โดยมีวิธีดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน เช่น จากการศึกษาของ เลวิน ลิปพิท และไวท์ (ก่อ สวัสดิพานิชย์ และคณะ; 2512: 178-181) เอกสารประกอบการเรียนวิชาการมัธยมศึกษา เรื่องความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย และการศึกษาของ สไตลด์ และดอร์ซี่ (Stiles and Dorsey 1950:100)

① 1.2 วิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในห้องเรียน โดยใช้วิธีการ Critical Incident Technique โดยได้รับความร่วมมือจากนิสิตปริญญาโท สาขาการแนะแนว ปีการศึกษา 2518 จำนวน 20 คน ได้บุคคลดังกล่าวเขียนพฤติกรรมของครู หรือสถานการณ์ที่แสดงถึงการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบอัคราธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย

1.3 สร้างนิยามปฏิบัติการ (Definition Operation) จากการวิเคราะห์เนื้อหาในข้อ 1 และ 2 ดังนี้

ก. การปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบอัคราธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียนดังต่อไปนี้

- 1) ขอบตักกฎเกณฑ์และข้อบังคับให้เด็กปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด
- 2) ไม่ยอมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง
- 3) ลงโทษนักเรียนตามอารมณ์

4) ไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

5) ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถ

ข. การปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย หมายถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียนดังนี้

1) มีความยุติธรรม

2) ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

3) ยินดีรับฟังความคิดเห็นของเด็ก

4) ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มที่

5) ให้ความเป็นกันเอง

ค. การปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย หมายถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียนดังต่อไปนี้

1) ไม่เอาใจใส่รักเรียนและการสอน

2) เมื่อเด็กซักถามในเรื่องต่างๆ ครูไม่สนใจจะอธิบายให้นักเรียนหายข้องใจ

1.4 สร้างข้อความของแบบทดสอบจากนิยายปฏิบัติการ ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 90 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นพฤติกรรมซึ่งแสดงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย อย่างละ 30 ข้อความ

1.5 นำข้อทดสอบไปให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อ่านทีละคนเป็นรายข้อ แล้วถามเขาว่า เขาเข้าใจอย่างไรในแต่ละข้อ คำไหนบ้างหรือข้อไหนบ้างที่เขาไม่เข้าใจ พร้อมทั้งถามเด็กว่า เขามีครูทั้งหมดประมาณกี่คนที่เคยสอนเขามา หรือกำลังสอนเขาอยู่ในปัจจุบัน และมีครูกี่คนที่แสดงพฤติกรรมในแต่ละข้อนี้ เพื่อตรวจสอบว่า เด็กเข้าใจพฤติกรรมนั้นหรือไม่ หลังจากนั้นนำข้อสอบมาปรับปรุง

1.6 นำข้อสอบที่ปรับปรุงแล้วไปหาความเที่ยงตรงแบบ face validity โดยให้อาจารย์ในสาขาแนะแนว และสาขาสังคมวิทยา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบว่า

พฤติกรรมในแต่ละข้อถาม เป็นลักษณะของการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย หรือไม่อยู่ในลักษณะของการปฏิสัมพันธ์แบบใด และสมควรเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ผลปรากฏว่า อาจารย์แต่ละท่านรับว่า พฤติกรรมเหล่านั้น อยู่ในลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ทั้ง 3 แบบ ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ข้อทดสอบนี้มีความเที่ยงตรงตามจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา

II) 1.7 นำแบบทดสอบฉบับนี้ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนเทพปราณี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 39 คน โดยวิธีดังต่อไปนี้

1) ให้นักเรียนนึกถึงครูที่เขารู้สึกประทับใจมาก จะเป็นในค่านับหรือลบก็ได้มา 5 คน แล้วให้เด็กแทนชื่อครูทั้ง 5 คนนั้นด้วยอักษร ก. ข. ค. ง. และ จ. หลังจากนั้นให้เขาอ่านพฤติกรรมของครูแต่ละข้อในแบบทดสอบ ว่ามีครูคนใดบ้างในจำนวน 5 คน ที่แสดงพฤติกรรมเช่นข้อความแต่ละข้อของแบบทดสอบนั้น

2) ให้เด็กทำแบบทดสอบฉบับเดิม แต่ให้ตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ "มากที่สุด" "มาก" "ปานกลาง" "น้อย" และ "น้อยที่สุด"

3) คัดคะแนนของแบบทดสอบในข้อ 1) และ 2) ตามวิธีการคัดคะแนนของแต่ละฉบับ ดังปรากฏในภาคผนวก ก. แล้วนำมาหาค่าสหสัมพันธ์แบบจัดอันดับ (rank correlation) ซึ่งผลปรากฏว่า แบบทดสอบแต่ละประเภทของการปฏิสัมพันธ์ มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ กันนี้คือ

ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย $r = 0.8858$

ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย $r = 0.7052$

ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย $r = 0.9000$

4) นำค่า r ทั้ง 3 มาทดสอบนัยสำคัญ โดยใช้ t -test ได้ค่า t เท่ากับ 3.6172, 4.3352 และ 3.5768 ตามลำดับ แสดงว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงแบบ Concurrent validity ที่จะวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย

ลักษณะของแบบทดสอบ

แบบทดสอบแบบนี้ เป็นแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ชนิด 5 ช่อง โดยจะมีข้อความให้ผู้ตอบอ่าน แล้วให้พิจารณาว่า ข้อความที่กำหนดให้แต่ละข้อนั้น ตรงกับลักษณะนิสัย หรือการประพฤติปฏิบัติของครูส่วนมาก ที่ปฏิบัติต่อนักเรียนมากน้อยเพียงใด เมื่อได้พิจารณาแล้ว จึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในมาตราที่กำหนดให้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังตัวอย่าง

พฤติกรรมของครูที่แสดงต่อนักเรียน		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ครูลงโทษนักเรียนโดยไม่ชี้แจงถึงสาเหตุ					
(00)	เมื่อนักเรียนสงสัยสิ่งที่ครูสอน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ค่าตอบใดที่นักเรียนกาเครื่องหมายในช่องมากที่สุด ให้ 5 คะแนน มากให้ 4 คะแนน ปานกลางให้ 3 คะแนน น้อยให้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน ความหมายของมาตราส่วนมีดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า เด็กได้รับหรือเห็นพฤติกรรมอย่างนั้น ๆ ของครูบ่อยที่สุด

มาก หมายความว่า เด็กได้รับหรือได้เห็นพฤติกรรมอย่างนั้น ๆ บ่อย

ปานกลาง หมายความว่า เด็กได้รับหรือได้เห็นพฤติกรรมอย่างนั้น ๆ ไม่

บ่อยนัก

น้อย หมายความว่า เด็กได้รับหรือได้เห็นพฤติกรรมอย่างนั้น ๆ เป็น

บางครั้ง

น้อยที่สุด หมายความว่า เด็กได้รับหรือได้เห็นพฤติกรรมอย่างนั้น ๆ นาน ๆ ครั้งหรือไม่เคยเลย

เมื่อรวมคะแนนแต่ละตอนของแบบทดสอบของนักเรียนแต่ละคนแล้ว นักเรียนคนใดได้คะแนนตอนหนึ่งตอนไ้มากกว่าคะแนนในตอนรองมาไม่ต่ำกว่า 6 คะแนน จะถือว่านักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูตามประเภทที่ได้คะแนนสูงสุด การที่ถือความแตกต่าง 6 คะแนน เพราะได้ทดสอบความแตกต่างแล้ว ปรากฏว่าเกณฑ์ 6 คะแนนนี้สามารถแบ่งแยกกลุ่มตัวอย่างได้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตัวอย่าง

	ประชาธิปไตย	อิตาลีประชาธิปไตย	ปล่อยปละละเลย
คะแนนของเด็กชาย ก.	111	104	90
คะแนนของเด็กชาย ข.	95	93	60

จัดให้เด็กชาย ก. มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย เพราะได้คะแนนมากกว่าคะแนนรองลงมา คือ อิตาลีประชาธิปไตย มากกว่า 6 คะแนน ส่วนของเด็กชาย ข. ต้องคัดออกไม่นำมาวิเคราะห์ เพราะคะแนนสูงสุด คือ คะแนนของแบบประชาธิปไตย สูงกว่าคะแนนรองลงมา คือ คะแนนของอิตาลีประชาธิปไตยไม่เกิน 6 คะแนน

การทดลองสอบและการวิเคราะห์ข้อสอบ

III นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนมะสัง มัธยมศึกษาปีที่ 55 อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 136 คน ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 90 นาที แล้วนำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ดังนี้

- ก. หาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละแบบ
- ข. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละแบบ
- ค. หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

1. รวมคะแนนแบบสอบถามแต่ละแบบของแต่ละคน แล้วนำคะแนนของแต่ละคนมาเรียงจากสูงที่สุดไปจนถึงต่ำสุด โดยแยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์แต่ละแบบ แล้วแบ่งนักเรียนในแต่ละแบบออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้ 25 % ของผู้ได้คะแนนสูงเป็นกลุ่มสูงและให้ 25 % ของผู้ได้คะแนนต่ำ เป็นกลุ่มต่ำ

2. จากนั้นทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยหาว่าในแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำของแต่ละแบบนี้ มีผู้ตอบข้อละกี่คน แล้วใช้ t - test (Edwards, 1957:153-154) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อ ระหว่าง 2 กลุ่ม แบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแต่ละแบบ ได้เลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้ เพราะเอ็ดเวิร์ด (Edwards , 1957:153-154) ให้ความเห็นว่า แบบทดสอบที่มีค่า t ตั้งแต่ระดับนี้ขึ้นไปมีคุณภาพสูง ปรากฏว่า ได้เลือกแบบทดสอบไว้ชุดละ 30 ข้อ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

นำแบบทดสอบที่มีอำนาจจำแนกสูง ซึ่งได้คัดเลือกไว้นี้ มารวมคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำคะแนนมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ของ Cronbach (1972:126) ซึ่งปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละแบบดังนี้คือ

แบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9218

แบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9222

แบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความเชื่อมั่นเป็น .9419

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ

ในการสร้างแบบสอบถามวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนทั้ง 3 แบบ ได้เลือกข้อความที่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และเมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแล้ว จะเห็นได้ว่ามีค่าสูง ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า แบบทดสอบฉบับนี้มีค่าความเที่ยงตรงภายใน (Internal Consistency) สูงพอสมควร เพราะค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของมาตราวัด ถือว่าเป็นการหาความเที่ยงตรงตามทฤษฎีอย่างหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ความเที่ยงตรงภายใน (Anastasi ; 1968:114-122)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยและคณะยังได้นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปทำ Pilot Study เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบอีกครั้งหนึ่ง โดยนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนศรีอักษร กรุงเทพมหานครจำนวน 70 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ปรากฏว่านักเรียนที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบที่แตกต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงถือว่าแบบทดสอบฉบับนี้มีคุณภาพเป็นที่ใช้ได้ และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง

2. แบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำของ คีเรก ทั้งสายันต์ และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำ เช่น จากการศึกษาของ สตีออกคิลด์ (Stogdill) ของ พรณี เชงกำแหง แล้วจึงได้ปรับปรุงแบบทดสอบของคีเรก ทั้งสายันต์ นิสิตปริญญาโท วิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสร้างขึ้นใช้กับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร

ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบสร้างสถานการณ์ และมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ช่อง เมื่อผู้ถูกทดสอบอ่านแบบทดสอบนี้แล้ว ก็จะพิจารณาว่าตนเองเคยประพฤติปฏิบัติเหมือนสถานการณ์นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด หรือถ้าคนตกไปอยู่

ในสถานการณ์เช่นนั้นแล้วจะอย่างไร เมื่อผู้ถูกทดสอบพิจารณาได้เรียบร้อยแล้ว ก็กาเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบ ซึ่งแต่ละข้อจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนดังนี้

+2	+1	0	-1	-2
----	----	---	----	----

ถ้าสถานการณ์นั้นตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด หรือเขาเคยปฏิบัติมากที่สุด ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงเลข + 2

ถ้าสถานการณ์นั้นตรงกับความเป็นจริงมาก หรือเขาเคยปฏิบัติมาก ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเลข + 1

ถ้าสถานการณ์นั้นตรงกับความเป็นจริงและไม่เป็นจริงพอ ๆ กัน หรือเขาเคยปฏิบัติและไม่เคยปฏิบัติพอ ๆ กัน ก็กาเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องเลข 0

ถ้าสถานการณ์นั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก หรือเขาไม่ค่อยได้ปฏิบัติเช่นนั้น ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องเลข -1

ถ้าสถานการณ์นั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือเขาไม่เคยปฏิบัติเลย ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องเลข - 2

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน การตรวจให้คะแนนพิจารณาจากสถานการณ์ที่ให้ผู้ถูกทดสอบตอบดังนี้

ถ้าสถานการณ์ที่ให้เป็นสถานการณ์ที่บ่งถึงลักษณะความเป็นผู้นำที่ดีให้ 5 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบในช่องเลข + 2 และให้ 4, 3, 2, 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบในช่องเลข +1, 0, -1, และ -2 ตามลำดับ

ถ้าสถานการณ์ที่ให้เป็นสถานการณ์ที่บ่งถึงลักษณะความเป็นผู้นำที่ไม่ดีให้ 1 คะแนน สำหรับผู้ที่ตอบในช่องเลข +2 และให้ 2, 3, 4 และ 5 คะแนนสำหรับผู้ตอบในช่องเลข +1, 0, -1 และ -2 ตามลำดับ

เมื่อตรวจให้คะแนนเสร็จแล้ว รวมคะแนนทั้งหมดของผู้สอบแต่ละคน ผู้ที่ได้คะแนนมากถือว่ามีความเป็นผู้นำมาก

การทดลองใช้และการวิเคราะห์ข้อสอบ ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านช่องหลง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดเชียงราย จำนวน 120 คน ให้เวลาทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง เมื่อทดสอบเสร็จแล้วได้นำมาตรวจและรวมคะแนนคำตอบของผู้ถูกทดสอบ จากนั้นจึงได้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ และเลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้ได้ 37 ข้อ และปรับปรุงข้อที่มีค่า t ค่าอีก 3 ข้อ รวมเป็น 40 ข้อ แล้วจึงนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียน ดงมะดะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ของ Cronbach's ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7482

3. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของสำนักงานทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา โดยแต่ละวิชาได้เลือกเอาเพียง 1 ฉบับ ที่จะเป็นตัวแทนของวิชานั้น ๆ ใกล้เคียงที่สุด แบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้คือ

- (1) แบบทดสอบวิชาภาษาไทย อ่านไทย ฉบับ ก
- (2) แบบทดสอบภาษาอังกฤษ อ่านอังกฤษ ฉบับ ก
- (3) แบบทดสอบวิชาวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจ ฉบับ ก
- (4) แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ ปัญหา ฉบับ ก
- (5) แบบทดสอบวิชาสังคมศึกษา หน้าที่พลเมือง ฉบับ ก

การดำเนินการสอบและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในภาคการศึกษา 8 โดยการสุ่มตัวอย่างมาจังหวัดละ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 7 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนสุ่มตัวอย่างมาจากทุกห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 เปอร์เซนต์ โดยการสุ่มตามเลขที่ของนักเรียนในสมุดประจำชั้น จากเลขที่ 4, 8, 12.....ไปจนครบจำนวนที่ต้องการ

การดำเนินการสอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนักหมายโรงเรียนที่จะทดสอบไว้ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ทุกโรงเรียน และเนื่องจากโรงเรียนที่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ อยู่ห่างไกล ต้องใช้เวลาในการเดินทาง ผู้วิจัยมีเวลาในการเก็บข้อมูลอันจำกัด จึงได้ขอให้ทางโรงเรียนจัดห้องสำหรับทดสอบไว้ให้ ตามวันและเวลาที่แจ้งไว้ล่วงหน้า เพื่อความรวดเร็วในการทดสอบ และเมื่อทดสอบเสร็จจากโรงเรียนหนึ่งแล้ว ก็ไปอีกจังหวัดหนึ่งเพื่อทำการทดสอบในวันต่อไป โดยมีลำดับโรงเรียนที่ทำการทดสอบดังนี้คือ โรงเรียนบ้านสันโค้ง จังหวัดเชียงราย โรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัดลำปาง โรงเรียนบ้านคอน (ศรีเสริมกลีกร) จังหวัดน่าน, โรงเรียนวัดเมธิกราวาส จังหวัดแพร่, โรงเรียนคำเพียงอุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่, โรงเรียนอุโมงค์ จังหวัดลำพูน และโรงเรียนแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการทดสอบนั้น เนื่องจากผู้วิจัยใช้แบบทดสอบหลายฉบับ จึงได้แบ่งเวลาการทดสอบออกเป็น 2 ภาค คือ ในภาคเช้า และภาคบ่าย ภาคเช้าทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 5 ฉบับ โดยทดสอบวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ให้เวลาตอบฉบับละ 30 นาที แบบทดสอบวิชาสังคมศึกษาให้เวลาตอบ 25 นาที และแบบทดสอบภาษาอังกฤษให้เวลาตอบ 45 นาที ส่วนแบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และแบบทดสอบวัดความเป็นผู้นำซึ่งได้ทำในภาคบ่ายนั้น ไม่กำหนดเวลาในการตอบ ก่อนการทดสอบ ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการทดสอบ ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย และให้เด็กซักถามสิ่งที่สงสัย เพื่อเด็กจะได้ได้ความร่วมมือกับการทดสอบอย่างจริงจัง หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการทดสอบในการทดสอบแต่ละฉบับนั้น ถ้านักเรียนคนใดทำเสร็จแล้ว ให้ออกไปพักเอกห้องสอบได้ และทุกฉบับเมื่อหมดเวลาแล้ว ให้นักเรียนพัก 5 นาที เพื่อเด็กจะได้มีความพร้อมที่จะตอบข้อสอบฉบับต่อไป

เมื่อได้ข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว จึงได้ดำเนินการตรวจสอบแบบของการให้

คะแนนของข้อสอบแต่ละฉบับ โดยจะตรวจแบบทดสอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ก่อน เลือกเอาเฉพาะฉบับที่ใช้ได้ แล้วจึงตรวจคะแนนของแบบทดสอบลักษณะความเป็นผู้นำ และข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากวิธีการนี้จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิเคราะห์จริง 413 คน เป็นนักเรียนชาย 204 คน นักเรียนหญิง 209 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าอ่านงานจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ ใช้สูตร (Edwards, 1957 : 153-154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{[\sum X_H^2 - (\sum X_H)^2] + [\sum X_L^2 - (\sum X_L)^2]}}$$

2. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร (Cronbach: 1972 : 126)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

3. หาคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (Gvildford ; 1950 : 44)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

4. การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (Ferguson; 1965: . .)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

5. การหาค่าสหสัมพันธ์แบบจิกอันดับ (Rank Correlation) โดยใช้สูตร (Spearman; 1938 : 133)

5. การหาค่าสหสัมพันธ์อันดับ (Rank Correlation) โดยใช้สูตร
(Spearman; 1938 : 133)

$$r = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n^3 - n}$$

6. การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่แตกต่างกัน ใช้สูตร (Edwards, 1950 : 94)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

7. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้สูตร (Lindquist, 1956 : 56)

$$F = \frac{MS_A}{MS_W}$$

และถ้าพบว่า คะแนนของตัวแปรที่ทำการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะทำการศึกษาความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้ Studentized statistics แบบ Newman - Keul Method (Winer, 1962 : 185)

$$Q_r = \frac{\bar{T}_j - \bar{T}_j}{\sqrt{MS_{error} / n}}$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

N	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทนคะแนนเฉลี่ย
S	แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทนความแปรปรวน
α	แทน Alpha Coefficient เป็นค่าความเชื่อมั่น
t	แทน t - test
F	แทน F - test
MS	แทน Mean Square
SS	แทน Sum Square
df	แทน degree of freedom

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกออกเป็น 2 ตอน ตามลักษณะของสมมุติฐานดังนี้

1. การเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบที่ต่างกัน ตัวแปรที่จะทำการวิเคราะห์มีดังนี้

1.1 ความแตกต่างในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแยกตามการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

1.2 ความแตกต่างในด้านความเป็นผู้นำ โดยแยกตามการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแต่ละแบบ ความแตกต่างของตัวแปรที่จะวิเคราะห์ได้แก่

2.1 ความแตกต่างในค่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชายและหญิงที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแต่ละแบบ

2.2 ความแตกต่างในค่านความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชายและหญิงที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแต่ละแบบ

เพื่อความสะดวกในการ เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรต่างๆดังกล่าว จึงจำเป็นต้องเสนอค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร เหล่านั้นเสียก่อน

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์และเพศ

การปฏิสัมพันธ์	เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S
ประชาธิปไตย	ชาย	116	258.6551	1379.5844	37.1427
	หญิง	178	262.1910	580.8029	24.0998
	รวม	324	251.3827	918.6926	30.3099
อัคราธิปไตย	ชาย	34	242.1764	1073.4058	32.7629
	หญิง	22	236.1363	1369.2406	37.0032
	รวม	56	239.7321	1240.2516	35.2172
ปล่อยปละละเลย	ชาย	19	200.0526	184.9415	13.5993
	หญิง	14	234.2142	174.7967	13.2210
	รวม	33	214.5454	178.4598	13.3588

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน แบบอัคราธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ปรากฏว่า นักเรียนชายที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าที่สูงสุด นักเรียนหญิงที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย ได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุดในด้านความเปี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนหญิงที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความเปี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด และมีค่าใกล้เคียงกับนักเรียนชายที่มีการปฏิสัมพันธ์แบบเดียวกัน นักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีค่าความเปี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสูงที่สุด

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่าง แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์และเพศ

การปฏิสัมพันธ์	เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S
ประชาธิปไตย	ชาย	116	131.8017	321.8924	17.9415
	หญิง	178	140.0056	245.8914	15.6809
	รวม	324	138.4043	286.5845	16.9288
อัคราธิปไตย	ชาย	34	109.6470	280.0837	16.7357
	หญิง	22	119.7272	242.0173	15.5569
	รวม	56	113.6071	285.1337	16.8859
ปล่อยปละละเลย	ชาย	19	115.7894	175.50877	13.2479
	หญิง	14	122.8571	104.4395	10.2195
	รวม	33	118.4848	153.7348	12.3989

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน แบบอัคราธิปไตย ประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ปรากฏว่า นักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัคราธิปไตย ได้คะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำต่ำที่สุด นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย ได้คะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำสูงที่สุด ในด้านความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเป็นผู้นำ นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด นักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนมากที่สุด

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าต่าง ๆ

1. การเปรียบเทียบค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำของนักเรียน ที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบประชาธิปไตย อุตตยาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 5 ถึง 8 ดังนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกัน

Source of Variation	df	SS	MS	F
Among means	2	56918.0249	28459.0690	59.1314 **
Within group	380	182887.8214	481.2837	
Total	382	239805.8200		

$$F_{.99} (2, 380) = 4.66$$

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบที่ต่างกัน พบว่า มีค่าความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแตกต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า " กลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย แบบออตตยาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน " แต่ยังไม่สามารถทราบได้ว่า

กลุ่มใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากัน จึงได้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์

การปฏิสัมพันธ์	ปล่อยปละละเลย	อัคราธิปไตย	ประชาธิปไตย
ปล่อยปละละเลย	—	* *	+ *
อัคราธิปไตย		—	* *
ประชาธิปไตย			—

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูทั้ง 3 แบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมกทุกคู่ จากค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละคู่แสดงว่านักเรียนที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบประชาธิปไตยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัคราธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย สำหรับนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัคราธิปไตยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบปล่อยปละละเลย จะเห็นได้ว่าเด็กที่ได้รับการ

* รายละเอียดของตาราง ดูจากภาคผนวก ก.

ปฏิสัมพันธ์แบบย่อยแต่ละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด ส่วนนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัทธาศิปไตย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกัน

Source of varriation	df	SS	MS	F
Among means	2	31902.8010	15951.4592	56.9012 * *
Within group	380	106527.2080	280.3347	
Total	382	138430.035		

$$F .99 (2,382) = 4.66$$

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนความเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบที่ต่างกัน พบว่าต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกัน จะมีความเป็นผู้นำต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า " กลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย แบบอัทธาศิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีความเป็นผู้นำ

ต่างกัน " ซึ่งจะได้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำของทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อหาว่ากลุ่มใดมีความเป็นผู้นำสูงกว่ากัน ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำ แยกตามแบบของการปฏิสัมพันธ์

การปฏิสัมพันธ์	อัคราธิปไตย	ปล่อยปละละเลย	ประชาธิปไตย
อัคราธิปไตย	—	—	**
ปล่อยปละละเลย	—	—	**
ประชาธิปไตย	—	—	—

* * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำ ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัคราธิปไตย กับแบบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย จะมีความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัคราธิปไตย สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ของครูแบบประชาธิปไตย กับแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียน

*

รายละเอียดของตารางดูจากภาคผนวก ก.

ที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ของครูแบบประชาธิปไตย

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัตตาธิปไตย กับแบบปล่อยปละละเลย มีค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอัตตาธิปไตย กับแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่าเทียมกัน

2. การ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศของกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูในแต่ละแบบ

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง ที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	116	258.6551	1379.5844	37.1427	.9082
หญิง	178	262.1910	580.8029	24.0998	

จากตารางที่ 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาย และหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่

ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	34	242.1764	1073.4098	32.7629	0.6400
หญิง	22	236.1363	1369.2406	37.0032	

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	19	200.0526	184.9415	13.5993	7.2475 **
หญิง	14	234.2142	174.7967	13.2210	

$$t_{.01} = \pm 2.682$$

$$df = 31$$

จากตารางที่ 11 ค่าความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 แสดงว่านักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชายกับ
นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	116	131.8017	321.8017	17.9415	4.0240 ^{**}
หญิง	178	140.0056	245.8914	15.6809	

$t_{0.01} = \pm 2.576$

df = 292

จากตารางที่ 12 ค่าความแตกต่างของคะแนนความเป็นผู้นำของกลุ่มตัวอย่างชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชายกับ
นักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	34	109.0837	280.0837	16.7357	2.2981 ^{**}
หญิง	22	119.7272	242.0303	15.5573	

$$t_{.01} = \pm 2.682$$

$$df = 54$$

จากตารางที่ 13 ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย มีความเป็นผู้นำสูงกว่านักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	19	115.7894	175.5087	13.2479	1.7296
หญิง	14	122.8571	104.4395	10.2195	

จากตาราง 14 ค่าคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำของนักเรียนชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการจะศึกษาว่า

1. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแต่ละแบบ คือแบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่
2. นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีความเป็นผู้นำแตกต่างกันหรือไม่
3. นักเรียนที่มีเพศต่างกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำแตกต่างกันหรือไม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของโรงเรียนในเขตศึกษา 8 คือ ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน จังหวัดละ 1 โรงเรียน จำนวน 452 คน เป็นชาย 224 คน หญิง 228 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบจำนวน 3 ชุด คือ

1. แบบทดสอบวัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นแบบทดสอบวัดความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์ของครู มีจำนวน 90 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 แบบ แบบละ 30 ข้อ คือ
 - แบบที่ 1 วัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย
 - แบบที่ 2 วัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย
 - แบบที่ 3 วัดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย

2. แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงแบบทดสอบวัดความเป็นผู้นำของกิเรก ตั้งสายัณห์ ซึ่งสร้างขึ้นใช้ทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ แบบทดสอบมีจำนวน 40 ข้อ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสำนักงานทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แบบทดสอบที่ใช้มี 5 ฉบับคือ

3.1 แบบทดสอบวิชาภาษาไทย ฉบับอ่านไทย ก

3.2 แบบทดสอบวิชาภาษาอังกฤษ ฉบับอ่านอังกฤษ ก

3.3 แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ ฉบับปัญหา ก

3.4 แบบทดสอบวิชาวิทยาศาสตร์ ฉบับปัญหา ก

3.5 แบบทดสอบวิชาสังคมศึกษา ฉบับหน้าที่ ก

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อนำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้ว นำผลจากแบบทดสอบทั้ง 3 ชุดมาวิเคราะห์ เพื่อคำนวณหาสิ่งต่อไปนี้

1. ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของนักเรียน ที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อุตคาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย โดยใช้ $F - test$

2. ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำของนักเรียน ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง ที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน โดยใช้ $t - test$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำ ในกลุ่มที่มีการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย อุตคาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย

1.1 นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อุตคาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01

1.2 นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อคติ-
ธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย มีความเป็นผู้นำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01

2. ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำ
ระหว่างกลุ่มตัวอย่างชายและหญิง ที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อคติ-
ธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบประชาธิปไตย
จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอคติ-
ธิปไตยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักเรียนชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรีนต่ำกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 นักเรียนชายที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความเป็น
ผู้นำต่ำกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 นักเรียนหญิงที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอคติ-
ธิปไตยมีความเป็นผู้นำ
สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละ
เลยมีความเป็นผู้นำต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะทราบถึงความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความเป็นผู้นำของนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย และความแตกต่างระหว่างเพศในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นผู้นำของนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน

1. ความแตกต่างในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า " นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ เลวิน ลิปปิต และไวท์ (ก้อ สวัสดิภาพนิชัยและคณะ; 2512:178-181) ที่พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และอัตตาธิปไตยนั้น จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย ทั้งนี้เพราะในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยนั้น ครูจะให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยอมรับนับถือความสามารถของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ อันเป็นเหตุให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นใจในตนเอง ไม่มีความคับข้องใจ โอกาสที่เด็กจะประสบผลสำเร็จจึงมีมาก ส่วนปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตยนั้น แม้ครูจะใช้อำนาจบังคับ ครูทำอะไรตามใจตัวเองโดยไม่คำนึงถึงเด็ก ไม่ได้โอกาสเด็กเป็นตัวของตัวเอง แต่ครูก็ยังให้ความสนใจเอาใจใส่ในการเรียนของเด็ก แม้จะเป็นการใช้อำนาจบังคับ และเด็กทำด้วยความจำใจ แต่ก็เป็นผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้ถึงแม้จะไม่เท่ากับเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย ส่วนเด็กที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยนั้น จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเด็กที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และอัตตาธิปไตย ทั้งนี้ก็เพราะในลักษณะของความสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลยนั้น เด็กจะต้องดูแลรับผิดชอบตัวเอง เอาใจใส่

ในการเรียนเอง โดยที่ไม่มีครูมาคอยบังคับ หรือกระตุ้นให้ทำ แต่ในลักษณะของสังคมไทยเรานั้น ไม่ได้ฝึกเด็กให้มีลักษณะเช่นที่ว่่านี๊ สังคมไทยเราจะเป็นแบบ " ผู้ใหญ่คอยดูแลช่วยตลอดเวลา " (วีรยุทธ วชิรโชติ, 2513 : 40-41) เมื่อผู้ใหญ่ปล่อยปละละเลย ไม่คอยดูแล เด็กจึงไม่สามารถที่จะพาตัวเองไปได้ถูกทิศทางได้ อันเป็นเหตุให้เด็กที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเด็กที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย

2. ความแตกต่างในด้านความเป็นผู้นำ

จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย อัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย มีความเป็นผู้นำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูในแบบที่ต่างกัน จะมีความเป็นผู้นำต่างกัน" เคยพบว่าเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า เด็กที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยนั้น ครูจะไม่บังคับให้เด็กทำอะไรตามใจตน แต่จะส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น โดยครูยอมรับฟัง ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้แก่เด็ก ครูจะฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ โดยการให้แบ่งงานกันทำ ให้มีส่วนรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเด็กจะกล้าแสดงตัว มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตัวเองนี้ เป็นลักษณะส่วนหนึ่งของความเป็นผู้นำ (Stogdill, 1969 : 91 - 133) เมื่อเด็กที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย ได้รับการฝึกให้มีลักษณะดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้เด็กกลุ่มนี้ มีความเป็นผู้นำสูงกว่าเด็กที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย สอดคล้องกับผลการวิจัยของเลวิน สปิวิต และไวท์ (ก่อ สวัสดิพานิชย์ และคณะ, 2512 : 178-181) ซึ่งพบว่า เด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยจะเป็นคนที่รู้จักมีความร่วมมือ มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีลักษณะความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กที่มีความสัมพันธ์

กับครูแบบอัคราธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บอลด์วิน (Baldwin : 1945) ที่ศึกษาถึงการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีลักษณะที่สัมพันธ์กับการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน เพราะเมื่ออยู่บ้านพ่อแม่ก็จะเป็นผู้คอยอบรมดูแล เมื่อเด็กมาโรงเรียนครูก็จะทำหน้าที่นี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ครูก็เปรียบเหมือนพ่อแม่ในโรงเรียนเอง จากผลการวิจัยของบอลด์วิน พบว่า พ่อแม่ที่ยอมรับเด็กแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่น กล้าแสดงความคิดเห็น มีความรู้สึกเป็นประชาธิปไตย มีความเป็นผู้นำสูง ส่วนการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัคราธิปไตย ซึ่งครูจะใช้อำนาจเข้มงวดกวดขันกับเด็ก ทำอะไรตามใจของตัวครู อันจะทำให้เด็กไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พยายามที่จะปรับตัวให้เป็นที่พอใจของครู ทำให้เกิดความวุ่นใจ กระวนกระวายขาดอิสรภาพ ผลก็คือ ทำให้เป็นคนหวาดกลัว ระแวง อ่อนแอ ขุนเขี้ยว ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสไตส์ และดอร์ซี่ (Stiles and Dorsey, 1950 : 100) ที่ว่า เด็กที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบอัคราธิปไตย จะเป็นคนที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีทักษะในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ไม่มีลักษณะของความเป็นผู้นำ จะคล้อยตามผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา เพราะเคยชินกับการถูกสั่งและการใช้อำนาจของบุคคลอื่น สำหรับปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย ถึงแม้เด็กจะมีอิสระในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความพอใจ ไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจบังคับ ชุมชนของครูเช่นเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์แบบอัคราธิปไตย แต่เด็กที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลยจะขาดความรับผิดชอบ ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งคำกล่าวของ เรณู ลุศนันท์ (2503 : 17) ที่ว่า " เด็กที่ถูกทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย จะมีความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ทั้งนี้เพราะไม่มีใครคอยดูแลอบรมสั่งสอนว่าจะไรผิด อะไรถูก " เด็กเหล่านี้จึงขาดลักษณะของความเป็นผู้นำ ดังนั้นเด็กที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย และแบบอัคราธิปไตย จึงมีความเป็นผู้นำต่ำกว่าเด็กที่มีการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย

แต่นักเรียนที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย และแบบอิตา-
ลียาไทยนั้น พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็น
เช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า เด็กทั้งสองกลุ่มอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ
ถึงแม้ว่าเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอิตาเลียไทย จะมีผู้ใหญ่หรือครูให้ความสนใจใส่ดูแล
แต่ก็เป็นไปในลักษณะที่เด็กต้องทำตามคำสั่ง ตามอารมณ์ของครู ไม่มีโอกาสเป็นหัว
ของตัวเอง ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในตัวเอง และความรับผิดชอบ
ส่วนเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลยนั้น ถึงแม้ว่าเด็กจะสามารถทำอะไร
ได้ตามที่ตนพอใจ แต่เด็กก็ขาดคนคอยดูแลเอาใจใส่ ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น
ดังได้กล่าวมาแล้ว อันจะทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตัวเอง และขาดความรู้สึกรับ
ผิดชอบเช่นกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นผู้นำ แต่เด็กทั้งสองกลุ่ม
ไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีลักษณะดังกล่าวนี้ ดังนั้นทั้งสองกลุ่มจึงมีความเป็นผู้นำไม่แตก
ต่างกัน คือทั้งแบบที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลย และแบบอิตาเลียไทย
จะมีความเป็นผู้นำต่ำพอ ๆ กัน

3. ความแตกต่างในค่านิยมสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเพศชายและหญิง

จากผลการวิจัยพบว่า เด็กชายและเด็กหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบ
ปล่อยปละละเลย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
โดยเด็กหญิงที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบนี้จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กชายที่ได้
รับการปฏิสัมพันธ์แบบเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้ครูจะไม่เอาใจใส่
ในการเรียนการสอนทั้งเด็กชายและหญิงเท่า ๆ กัน แต่โดยลักษณะทั่วไปแล้ว เด็กหญิง
จะมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย (วรณี รักธรรม, 2515: 70) เพราะจาก
พื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูของสังคมไทย เด็กหญิงมักจะถูกฝึกให้รับผิดชอบภายในครอบครัว
มากกว่าเด็กผู้ชาย เช่น ได้รับความไว้วางใจให้เลี้ยงดูน้อง ซึ่งลักษณะนี้จะติดตัวเด็ก
เรื่อยมา เป็นเหตุให้เด็กหญิงมีความรับผิดชอบมากกว่า ดังนั้นถึงแม้ครูจะไม่เอาใจใส่
ปล่อยปละละเลยเด็กทั้งผู้หญิงและผู้ชาย แต่เด็กหญิงจะมีความสำนึกในการเรียน รับผิดชอบ

ชอบในบทเรียนต่าง ๆ มากกว่าเด็กชาย อีกประการหนึ่งในสังคมทั่ว ๆ ไป เด็กหญิงจะมีความอายมากกว่าเด็กชาย จึงกลัวการสอบตก หรือการที่จะได้คะแนนต่ำกว่าเพื่อนมาก ๆ เป็นเหตุให้เด็กหญิง ยังเอาใจใส่ในบทเรียนอยู่ ซึ่งสาเหตุทั้งกล่าวนี้นี้จึงทำให้เด็กหญิงที่มีความปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กชายที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกันก็เป็นได้

ส่วนการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยและแบบอัตตาธิปไตยนั้น พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ได้ผลเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงนั้น ได้รับการฝึกฝนอบรมอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ในแบบประชาธิปไตย ครูก็เปิดโอกาสให้เด็กทั้งชายและหญิงได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นเท่ากัน ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเด็กหญิงหรือชาย ส่วนในแบบอัตตาธิปไตยนั้น เด็กก็ได้รับการปกครองและการเรียนการสอนจากครูในสภาพเดียวกัน

4. ความแตกต่างในด้านความเป็นผู้นำระหว่างเพศชายและหญิง

ในด้านความเป็นผู้นำนั้น จากผลการวิจัยพบว่า เด็กชายและเด็กหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย มีความเป็นผู้นำต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กหญิงของทั้ง 2 กลุ่ม จะมีความเป็นผู้นำสูงกว่าเด็กชายที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิลิทธิ์ วงษา (2517 : 57) ซึ่งทำการศึกษากับเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ซึ่งเป็นระยะที่กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่น และตามธรรมชาติแล้วเด็กหญิง ย่างเข้าสู่วัยรุ่น (Puberty) ก่อนเด็กชายประมาณ 1 ถึง 2 ปี (สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม , 2515:24) ซึ่งลักษณะที่กล่าวมานี้ จะทำให้เด็กหญิงมีพัฒนาการทางสังคมเร็วกว่าเด็กชายที่อยู่ในวัยเดียวกัน ดังนั้นถึงแม้เด็กหญิงและชายจะได้รับการปฏิสัมพันธ์กับครูในลักษณะเดียวกัน แต่เด็กหญิงจะมีความกล้า

ที่จะแสดงออก มีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กผู้ชายที่อยู่ในวัยเดียวกัน และจากผลการวิจัยของ ดีเรก คิงส์ลีย์ (2517 : 19) และสตอกคิลล์ (Stogdill, 1969 : 91 - 133) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความรู้สึกรับผิดชอบ และลักษณะแสดงตัวเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของความเป็นผู้นำ เข้าพบว่า ลักษณะดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กับผู้นำในทางบวก ดังนั้น การที่เด็กหญิงมีลักษณะแสดงตัว และความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย จึงอาจจะกล่าวได้ว่า เด็กหญิงมีความเป็นผู้นำสูงกว่าเด็กชายในบางลักษณะก็ได้

สำหรับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลยนั้น พบว่า นักเรียนหญิงและชาย มีความเป็นผู้นำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วินิจ เกตุขำ (2515 : 106) ซึ่งหาการศึกษาถึงการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และพบว่า นักเรียนชายและหญิงที่มีความสัมพันธ์กับครูแบบเดียวกัน จะมีความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ อภิสิทธิ์ วงษา (2517 : 57) และวันเพ็ญ อานุการ (2512 : 101) ซึ่งพบว่าเด็กหญิงและเด็กชายจะมีลักษณะความเป็นผู้นำต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นดังนี้อาจจะ เป็นเพราะ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลยนี้ มีจำนวนน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จึงทำให้ไม่พบความแตกต่างของความเป็นผู้นำระหว่างกลุ่มตัวอย่างชายและหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย

5. ผลจากการตรวจคำตอบที่ได้จากแบบทดสอบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปรากฏว่ามีเด็กที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย จำนวน 294 คน แบบอัคราธิปไตย 56 คน และแบบปล่อยปละละเลย 33 คน ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่แตกต่างกันมาก สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแตกต่างกันมากเช่นนี้ อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ครูได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนต่าง ๆ มากขึ้น ประกอบกับคนไทยกำลังมีการตื่นตัวในเรื่องประชาธิปไตยกันมาก ครู

ส่วนมากไม่ใช้วิธีบังคับขู่เข็ญหรือเอาแต่อารมณ์ของตน ไม่ทอดทิ้ง รู้จักการประนีประนอม ให้อิสรภาพแก่เด็กตามสมควร ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้เหตุผลในการปกครอง ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะของความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย ซึ่งคนในปัจจุบันเชื่อกันว่าเป็นลักษณะที่ดี เมื่อครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างตนกับเด็กมากขึ้น จึงทำให้ปรากฏผลว่าเด็กส่วนมากได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย

5.2 กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้ ไม่สามารถจะเป็นตัวแทนของมวลประชากรได้ก็ เพราะส่วนใหญ่แล้วจะเป็นโรงเรียนใหญ่ อยู่ในตัวเมือง ซึ่งย่อมจะได้ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ เสมอ ครูที่สอนส่วนมากก็มีวุฒิทางครูสูงพอสมควร และเนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในตัวเมือง ใกล้กับผู้บริหาร จึงย่อมได้รับการเอาใจใส่เยี่ยมเยียนจากผู้บังคับบัญชาเสมอ ครูจึงต้องปรับปรุงตัวเองให้ทันสมัย ไม่ทำตามอารมณ์ของตนหรือปล่อยปละละเลยเด็ก จึงเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลยมีน้อยมาก

5.3 เกี่ยวกับแบบทดสอบที่น่าไปใช้ โดยเฉพาะแบบทดสอบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ได้เลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้ ซึ่งนับว่ามีค่าอำนาจจำแนกสูงพอควร (Edwards, 1957 : 153) ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละฉบับก็ได้ค่าสูงพอประมาณ จึงน่าจะถือได้ว่าแบบทดสอบนี้มีคุณภาพดีพอสมควร แต่การที่เมื่อนำไปใช้แล้วได้กลุ่มตัวอย่างมาเป็นแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอื่นมากนั้น ก็อาจเนื่องมาจากเด็กในกลุ่มตัวอย่าง เกิดความวิตก หวั่นกลัว อาย หรือไม่กล้าตอบลงไปตามความเป็นจริง กล่าวหาหากครูทราบตนจะถูกลงโทษหรืออาจต้องการปกปิดไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเรื่องนี้ซ้ำ เพื่อความเชื่อมั่นในการค้นพบครั้งนี้ และควรปรับปรุงแบบทดสอบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ดียิ่งขึ้น
2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะใช้กลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น และพิจารณาศึกษาในลักษณะสังคมที่แตกต่างออกไป คือเป็นโรงเรียนในเมืองบ้าง และในชนบทบ้าง นอกจากนี้ควรแยกศึกษาตามระดับอายุและชั้นเรียนด้วย เพราะครูน่าจะมีความสำคัญต่อเด็กในวัยหนึ่งแตกต่างกัน
3. ควรจะได้พิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งคิดว่าจะมีอิทธิพลต่อเด็กร่วมไปกับการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนด้วย เช่น การอบรมเลี้ยงดูที่บ้าน
4. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรจะได้มีการควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ระดับสติปัญญาของเด็ก โดยอาจจะมีการทดสอบระดับสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาอยู่ใกล้เคียงกัน อันจะทำให้ผลการค้นคว้าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับด้านการศึกษา

ครูอาจารย์ควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญที่ตนมีต่อศิษย์ เพราะในการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุด มีใจอุปการะการสอน หรือตำราเรียน เพราะสิ่งเหล่านี้จะ ไม่มีความสำคัญเลยถ้าครูไม่ใส่ใจให้เป็นประโยชน์ ครูจึงควรเลือกใช้การปฏิสัมพันธ์อันจะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของเด็ก จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความเป็นผู้นำสูง ดังนั้นครูจึงควรเข้าใจว่าตนไม่ใช่แค่เพียงเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังคงต้องเป็นผู้อบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความประพฤติและเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้เด็กรู้จัก

ใช้ความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มที่ ในการเรียนการสอนครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ แสดงความคิดเห็น กระทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งนอกจากจะเป็นแนวทางให้เด็กมีความเป็นผู้นำได้อย่างดีแล้ว การที่ครูให้เด็กได้มีส่วนร่วม ในการเรียนการสอน ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กอันเป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบ ประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีความสนใจในบทเรียนที่ครูสอน ไม่มีความคับข้องใจ ซึ่ง จะเป็นเหตุให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไปด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กุลทรัพย์ ตื่นรุ่งโรจน์ ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ปริทัศน์พิมพ์ กบ.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2495.

ก้อ ถวัลย์วานิชย์ และคนอื่นๆ วิชาครูก่อน 3 วิทวิทยา โรงพิมพ์สุรุดา 2513,
270 หน้า.

คมเพชร อัครบุญกุล การศึกษาเปรียบเทียบของคัมภีร์ประกอบกันเสริมภารกิจ การปรับตัว
และกิจกรรมในวิทยาลัย ของนักศึกษาชั้นป.กศ.สูงปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียง-
เหนือ ปริทัศน์พิมพ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสาน-
มิตร 2515, 123 หน้า.

ชูศรี หลักเพชร ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับความเชื่อมั่นในตนเอง
และคุณธรรมแห่งพลเมืองที่ ปริทัศน์พิมพ์ กค.ม. 2517, 101 หน้า.

ดิเรก ตั้งสายัณห์ การศึกษาลักษณะแบบสืบสวนสอบสวน ที่มีต่อลักษณะความเป็นผู้นำ
และการคิดแบบอเนกนัย เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสอนแบบทั่วไป ปริทัศน์พิมพ์
กศ.๒. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 133.

โนสาด กิจเพชร "ลักษณะการเป็นผู้นำ" วารสารศึกษารุมนาน กุมภาพันธ์ 2513,
หน้า 7-16.

บุษ มีสิริ "การเป็นผู้นำในสังคมประชาธิปไตย" วารสารศึกษารุมนาน สิงหาคม
2513, หน้า 62-65.

ละเมียด ลิมอักษร "ครู - ผู้สร้างเด็ก" ศูนย์ศึกษา 7(1) มกราคม 2503,
หน้า 2-7.

ละเอียด บุญเกิด คุณลักษณะของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปริญญาโท กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2513, 60 หน้า.

วินิจ เกตุขำ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ กับความคิด
สร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2515, หน้า.

วันเพ็ญ อายูการ การศึกษากิจกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึง
บุคลิกภาพเก็บตัว แยกตัว กับการยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนร้าง ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปริญญาโท กศ.ม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2512, 163 หน้า.

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม จิตวิทยาวัยรุ่น โรงพิมพ์อักษรบริการ
2515, 320 หน้า.

สุวิทย์ สังโยคะ การศึกษากิจกรรมของนักเรียนฝึกหัดครู ระดับประกาศนียบัตรวิชา
การศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 ณ วิทยาลัยครู
ในภาคศึกษา 6 ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
2513, 70 หน้า.

โสภา ชูพิบูลชัย และ อรทัย ชื่นมณูย์ จิตวิทยาสังคม โรงพิมพ์คุรุสภา 236 หน้า.

อภิสิทธิ์ วงษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัว และลักษณะความ
เป็นผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาล
เมืองตาก ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
2517, 69 หน้า.

Baldwin, Alfred L., "Socialization and Parent Child Relationship
Child Development, Vol.19 : September, 1948.

Cody, John J., "Teacher-Pupil Interaction As It Relates to
Attempted Changes in Teacher Expectancy of Academic
Ability and Achievement", American Educational Research
Journal, Vol. 8; No.1, January, 1971.

Ebel, Robert L., "Measurement Application in Teacher Education",
Journal of Teacher Education, Spring, 1966.

Edwards, Allen L., Experimental Design in Psychological
Research, Rinehart and Company Inc., New York, 1968,
466 pp.

Ferguson, George A., Statistical Analysis in Psychology and
Education, McGraw-Hill Book Co., New York. 1966, 466pp

Guildford, J.P., Fundamental Statistics in Psychology and
Education, McGraw-Hill Book Co., New York, 1950, 633pp.

Guskin, A.E. and Guskin, S.L., A Social Psychology of Education
Addison Wesley, 1970. 211pp.

Hurlock, E.B., Child Development, McGraw-Hill Book Company,
New York, 1963, 237 pp.

Lindqvist, E.F., Design and Analysis of Experiments in
Psychology and Education, Houghton Mifflin Company,

New York, 1956, 54-56 pp.

Menifield, Eleanor E., Newcomb, Theodore M., and Hartly, L.,
Readings in Social Psychology, 3rd Ed., Henry Holt and
Company, New York, 1958, 674 pp.

Peck, R.F., and Havinghurst, R.J., Child Development and
Personality, John Willey & Sons Inc., New York, 1963,
237 pp.

Strang, Ruth M., Group Work in Education, Harper & Brothers,
New York, 1958, 322 pp.

Stanley, Julian C., and Hopkins, K.D., Educational and
Psychological Measurement and Education, Prentice-Hall,
Inc., Englewood Cliff, N.J., 1972, 515 pp.

Stiles, Lindley J. and Dorsey, Mattie F., Democratic Teaching
in Secondary School, J.B. Lippincott Company, New York,
1950, 579 pp.

Stogdill, R.M., "Personal Factors Associated with Leadership,"
Survey of Literature in Leadership, C.A. Gibb, Penguin
Books Inc., Maryland, 1969, 91-133 pp.

Symonds, P.M., "Personality of Teacher", The Journal of
Educational Research, 40, 253, May, 1947.

Traverse, Robert M.W., Educational Measurement, The Macmillan
Company, New York, 1955, 420 pp.

Winer, B.J., Statistical Principles in Experimental Design,

McGraw-Hill Book Co., New York, 1962, 672pp.

/ Yac, Albert H., Social Interaction in Educational Settings,

Prentice-Hall Inc., Englewood Cliff, 1971, 438 pp.

ภาคผนวก ก.

คำสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบความเป็นผู้นำ

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1.	2. 2917	21.	2. 9374
2.	3. 5316	22.	2. 0201
3.	4. 1334	23.	4. 2444
4.	2. 5283	24.	3. 5893
5.	2. 4058	25.	4. 1365
6.	3. 8610	26.	4. 0417
7.	2. 00772	27.	9. 3237
8.	2. 0649	28.	3. 4134
9.	2. 8427	29.	3. 0181
10.	4. 4405	30.	3. 5442
11.	4. 2719	31.	2. 9692
12.	3. 0063	32.	2. 6528
13.	3. 7777	33.	6. 0569
14.	2. 8811	34.	5. 7421
15.	4. 2921	35.	1. 8055
16.	2. 5069	36.	7. 3421
17.	3. 0462	37.	13. 6986
18.	1. 9425	38.	3. 8689
19.	6. 6600	39.	2. 5601
20.	2.97699	40.	2. 3493

ค่าความแตกต่าง

แบบทดสอบปฏิบัติขั้นสูงของครูกับนักเรียน

อัตราส่วนไทย		ประจักษ์ประไทย		ผลรวมผลคะแนน	
ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	3.1775	8	2.9153	15	4.9676
2	3.3921	9	3.4143	16	6.6106
3	5.2829	10	5.0251	17	3.2229
4	3.9587	11	4.8939	18	7.5136
5	4.9893	12	6.6750	19	5.9469
6	5.2050	13	5.7373	20	5.3950
7	4.2860	14	7.5085	21	7.0309
22	3.7578	29	5.0825	36	7.8192
23	2.4913	30	8.9525	37	6.7190
24	5.9700	31	7.3892	38	9.3220
25	5.5637	32	4.2205	39	6.2742
26	5.3029	33	9.0801	40	5.9020
27	6.4541	34	5.1619	41	5.9746
28	5.3420	35	6.6563	42	6.0212
43	7.6342	50	5.2104	57	5.0252
44	3.9155	51	4.5549	58	4.1886
45	3.9920	52	5.2440	59	5.8386

การความแตกต่าง

ของแบบทดสอบปฏิบัติสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

อัคราธิปไตย		ประชาธิปไตย		ปลอวยปละละ เลย	
ชอติ	t	ชอติ	t	ชอติ	t
46	3.1103	53	3.2932	60	6.6992
47	6.3048	54	8.3694	61	7.5654
48	4.6291	55	5.0275	62	4.3898
49	3.0506	56	5.4624	63	14.8298
64	9.2520	73	7.7277	82	6.5535
65	6.3239	74	6.2019	83	7.5586
66	5.0150	75	5.0883	84	5.6702
67	5.4079	76	5.0369	85	6.3261
68	5.3848	77	6.1735	86	5.3187
69	10.0324	78	5.9565	87	6.2198
70	4.7858	79	13.9139	88	6.4744
71	8.5991	80	6.4029	89	6.7091
72	5.6037	81	4.8077	90	5.3702

ตาราง แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
ที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอรรถาธิปไตย

เพศ	N	ΣX	ΣX^2
ชาย	34	8234	2,039,266
หญิง	22	5195	1,249,270
รวม	56	13,429	3,288,536

ตาราง แสดงคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับ
ปฏิสัมพันธ์ของครูแบบอรรถาธิปไตย

เพศ	N	ΣX	ΣX^2
ชาย	34	3,728	418,007
หญิง	22	2,634	320,444
รวม	56	6,362	738451

ตารางแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับ

ปฏิสัมพันธ์ของครูแบบประชาธิปไตย

เพศ	N	Σx	Σx^2
ชาย	116	30005	7919342
หญิง	178	45170	11480216
รวม	294	75175	12399560

ตารางแสดงคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ที่ได้รับ

ปฏิสัมพันธ์ของครูแบบประชาธิปไตย

เพศ	N	Σx	Σx^2
ชาย	116	15289	2052135
หญิง	178	24921	3532603
รวม	294	40210	5584738

ตารางแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
ที่ได้รับปฏิสัมพันธ์ของรูปแบบปละยปละละเคย

เพศ	N	Σx	Σx^2
ชาย	19	3,801	763,729
หญิง	14	3,279	770,261
รวม	33	7,080	1,533,990

ตารางแสดงคะแนนความเป็นผู้นำของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับ
ปฏิสัมพันธ์ ของรูปแบบปละยปละละเคย

เพศ	N	Σx	Σx^2
ชาย	19	2,200	257,896
หญิง	14	1,720	212,672
รวม	33	3,920	470,568

ตาราง แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แยกตามแบบการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

การปฏิสัมพันธ์	กลุ่มตัวอย่าง	ป๋ล่อยปละละเลย	อัคราชิปไตย	ปรรชาชิปไตย
	ค่าเฉลี่ย	214.5454	239.7321	255.6972
ป๋ล่อยปละละเลย	214.5454	—	25.1867 ^{**}	41.1518 ^{**}
อัคราชิปไตย	239.7321		—	15.9651 ^{**}
ปรรชาชิปไตย	255.6972			—
		r = 2		r = 3
		3.64		4.12
		$\sqrt{MS_{\text{error}} / n} \cdot q \cdot 99(r, 380)$		11.8421
		10.4624		

ตาราง แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความเป็นผู้นำ แยกตามแบบ
การปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

การปฏิสัมพันธ์	กลุ่มตัวอย่าง	ชัตกาศิปปไทย	ปล่อยปลละละเลข	ประชาชิปปไทย
	ค่าเฉลี่ย	113.6071	118.4848	136.7687
แบบชัตกาศิปปไทย	113.6071	—	4.8778	23.1616 ^{**}
แบบปล่อยปลละละเลข	118.4848		—	18.2859 ^{**}
แบบประชาชิปปไทย	136.7687			—

	$r = 2$	$r = 3$
	2.77	3.31
$\sqrt{MS_{error}/n} \cdot q_{.95}(r, 380)$	6.1702	7.3730
	3.64	4.12
$\sqrt{MS_{error}/n} \cdot q_{.99}(r, 380)$	7.9850	9.0380

ตารางแสดงค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มตัวอย่าง
แยกตามแบบปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน และ เพศ

ปฏิสัมพันธ์	เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S
อัคราธิปไตย	ชาย	8	250.6250	542.2678	23.2866
	หญิง	12	265.5000	1684.0909	41.0376
	รวม	20	259.5500	1113.1793	33.3643
ประชาธิปไตย	ชาย	20	266.1500	258.8710	16.0804
	หญิง	17	240.8235	271.5044	16.4895
	รวม	37	258.6486	265.3877	16.2907
ปล่อยปละละเลย	ชาย	7	208.8571	511.8095	22.6232
	หญิง	6	210.3333	390.8666	19.7703
	รวม	13	209.6923	451.3380	21.2447

ตารางแสดงค่าความแปรปรวนที่แสดงถึงความแตกต่างในค่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม

Source of Varriation	SS	df	MS	F
Between groups	12,855.2170	2	25,710.44340	21.7058**
Within groups	592.2472	67	35,680.5660	
รวม	13,447.4642	69	65,391.0000	

** ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตารางแสดงผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แยกตามแบบปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ปฏิสัมพันธ์	ค่าเฉลี่ย	ปฏวอยปลละละเลย	ประชาชิปไทย	อัททาชิปไทย
ปลอยปลละละเลย	2๐๑.6๑23	—	48.9563 ^{**}	4๑.8477 ^{**}
ประชาชิปไทย	258.6486		—	0.9114
อัททาชิปไทย	25๖.5500			—
		r	2	3
		q .95 (r,67)	2.83	3.40
	$\sqrt{MS_{error}/n}$	q. 99 (r,67)	3.76	4.28

^{**} มีนัยสำคัญที่ .01

ตารางแสดงสหสัมพันธ์แบบจัดอันดับ (Rank Correlation) ของแบบทดสอบ
 วัถุประสงค์ของครูกับนักเรียน แบบอัตนัยโดย

Subjects	X	Y	D	² D
1.	3	4	- 1	1
2.	5	6	- 1	1
3.	2	2	0	0
4.	4	3	1	1
5.	1	1	0	0
6.	6	5	1	1
				² $\Sigma D = 4$

$$r = 1 - \frac{6 \Sigma D^2}{n^3 - n}$$

$$= 1 - \frac{6 \times 4}{6^3 - 6}$$

$$= 1 - .1142$$

$$= 0.8858$$

$$t = \frac{0.8858}{\sqrt{1 - .7846}} \times \sqrt{4}$$

$$= \frac{0.8858}{0.4641} \times 2$$

$$1.9086 \times 2$$

$$3.8172$$

ตารางแสดง สหสัมพันธ์แบบจังก์อันดับ (Rank Correlation) ของแบบทดสอบวัด
 ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน แบบประชาธิปไตย

Subject	X	Y	D	D ²
1	19	17	2	4
2	7	7	0	0
3	9	11	-2	4
4	3	8	-5	25
5	6	12	-6	36
6	20	16	4	16
7	14	15	-1	1
8	2	6	-4	16
9	1	5	-4	16
10	12	1	11	121
11	11	3	8	64
12	17	21	-4	16
13	4	2	-2	4
14	15	18	-3	9
15	13	10	3	9
16	16	14	2	4
17	5	13	-8	64
18	18	20	2	4
19	21	19	2	4
20	8	9	-1	1
21	10	4	6	36
				$\sum D^2 = 454$

$$r = 1 - \frac{6 \sum D^2}{n^3 - n}$$

$$= 1 - \frac{6 \sum D^2}{21^3 - 21}$$

$$= 1 - .2948$$

$$= .7052$$

$$t = \frac{.7052}{\sqrt{1 - (.7052)^2}} \times \sqrt{21 - 2}$$

$$= 4.3352$$

ตารางแสดงสหสัมพันธ์แบบจังก์อันดับ (Rank Correlation) ของแบบทดสอบวัด
ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย

Subject	X	Y	D	D ²
1	4	3	1	1
2	3	4	- 1	1
3	2	2	0	0
4	5	5	0	0
5	1	1	0	0
				$\Sigma D^2 = 2$

$$r = 1 - \frac{6 \Sigma D^2}{n^3 - n}$$

$$= 1 - \frac{12}{120}$$

$$= .90$$

$$t = \frac{.90}{\sqrt{1 - (.90)^2}} \times \sqrt{3}$$

$$= 3.5768$$

ภาคผนวก ข.

คำชี้แจงในการทำแบบสอบถาม

โปรดอ่านได้เข้าใจก่อนทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับความคิดเห็น และการกระทำบางอย่างของเรื่อ โดยจะมีข้อความให้เร่อ่านจำนวน 50 ข้อ เพื่อให้เร่อพิจารณาว่า เร่อมีความคิดเห็น หรือเคยปฏิบัติมากน้อย หรือบ่อยครั้งเพียงใด ดังนั้นจึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็น หรือการปฏิบัติไม่เหมือนกัน ข้อสำคัญขอให้เร่อตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความจริงของเร่อให้มากที่สุด

การตอบจะป็นกระดานสำหรับตอบแยกไว้ต่างหาก ขอให้เร่อทำได้ครบทุกข้อ เมื่ออ่านคำถามในแต่ละข้อแล้ว ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการ ในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องให้เลือ่กตอบ 5, ช่องดังนี้

+ 2	+ 1	0	- 1	- 2
-----	-----	---	-----	-----

เร่อจะตอบลงในช่องใด มี ลักในการพิจารณา ดังนี้

ถ้าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับเร่อหรือเร่อเคยปฏิบัติมากที่สุด ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงตรงเลข + 2

ถ้าข้อความนั้นเป็นจริงสำหรับเร่อ หรือเร่อเคยปฏิบัติมาก ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงตรงเลข + 1

ถ้าข้อความนั้นอยู่ระหว่างความเป็นจริง และไม่เป็นจริง หรือก้ำกึ่งกัน หรือเร่อเคยปฏิบัติบ้าง ไม่ปฏิบัติบ้างเท่า ๆ กัน ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ตรงเลข 0

ถ้าข้อความนั้นไม่ค่อยเป็นจริงสำหรับเร่อ หรือเร่อไม่ค่อยได้ปฏิบัติมากนัก ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ตรงเลข - 1

ถ้าข้อความนั้นไม่เป็นจริงสำหรับเร่อ หรือเร่อไม่เคยปฏิบัติเลย ก็ขีดเครื่องหมาย ✓ ลงตรงเลข - 2

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

(ก) วีระอานน้ำเข้าทุกวัน เธอเคยปฏิบัติเหมือนวีระมากน้อยเพียงใด
เมื่อเธออ่านแล้ว ถ้าเธออานน้ำเข้าทุกวัน เธอก็ขีดเครื่องหมาย $\checkmark$ ตรง

เลข + 2

+2 $\checkmark$	+1	0	-1	-2
-----------------	----	---	----	----

ถ้าเธอต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ เช่น ข้อ (ก) ถ้าเธอตอบตรง + 2
แล้วเธอนึกได้ว่า ในฤดูหนาวบางวันเธอก็ไม่ได้อานน้ำเข้า เธอต้องการตอบตรง
เลข +1 ก็ให้ขีดตรงเลข +2 หักแล้วขีดเครื่องหมาย $\checkmark$ ตรงเลข +1 ดัง
ตัวอย่าง

+2 $\times$	+1 $\checkmark$	0	-1	-2
-------------	-----------------	---	----	----

คำตอบของเธอจะไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงคะแนนการสอบในโรงเรียนและ
จะไม่นำไปเปิดเผยในที่ใด ๆ เป็นรายบุคคล จึงขอได้เธอรู้สึกสบายใจที่จะตอบแบบ
สอบถามนี้อย่างเสรี ตามความคิดเห็น หรือตามที่เธอเคยปฏิบัติจริง ๆ

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

1. ขณะที่อภิสิตีส์กินเล่นกับเพื่อน ได้พบซูเกียร์ดี ซูเกียร์ดีกำลังเดินชนอภิสิตีส์และพาลหาเรื่อง ถ้าเธอเป็นอภิสิตีส์ เธอจะโต้ตอบมาน้อยเพียงใด

2. วีระเป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 เมื่อวีระรับงานมาจากครูหรือเพื่อน ๆ วีระจะตั้งใจทำงานเหล่านั้นให้เสร็จตามกำหนดเวลา เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับวีระมาน้อยเพียงใด

3. ถ้าครูให้พวกเธอค้นคว้าทำรายงานเป็นกลุ่ม แล้วนำมารายงานเพื่อน จึงเลือกให้เธอเป็นคนออกไปรายงาน เธอสามารถออกไปรายงานได้เพียงใด

4. ในการแข่งขันวิ่งผลัดซึ่งมีข้างละ 4 คน วิรัตน์เป็นนักวิ่งที่เก่งที่สุด ในทีมโรงเรียนของตน มีชายคนหนึ่งมาจ้างให้วิรัตน์ให้แ ก้งวิ่งแพ้โดยให้เงิน 3,000 บาท ถ้าเธอเป็นวิรัตน์ เธอคิดว่าควรรับเงินจากชายผู้นั้นเพียงใด

5. เมื่อมีเวลาว่าง ไฟศาลมักจะหาหนังสือที่ให้ข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ อ่านเสมอ เมื่อเธอมีเวลาว่าง เธอเคยไปค้นคว้าหาหนังสืออ่านเช่นเดียวกับไฟศาลมาน้อยเพียงใด

6. ทุกครั้งที่ทศพรรับงานกลุ่มมาจากเพื่อน ๆ ทศพรจะตั้งใจทำงานอย่างดี และทำเรียบร้อยที่สุด เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับทศพรมาน้อยเพียงใด

7. ขณะที่วันชัยทำการบ้านอยู่ที่โรงเรียน คำได้มาขอร้องให้วันชัยไปช่วยทำความสะอาดห้องเรียน เนื่องจากวันนั้นฝนตกพวกเธอทำความสะอาดยังไม่มีใครมา ถ้าเธอเป็นวันชัยจะยินดีช่วยทำความสะอาดมาน้อยเพียงใด

8. เมื่อทางโรงเรียนหรือในชั้นเรียนจะมีงานใดก็ตาม บันลือเป็นคนหนึ่งที่เข้าไปช่วยเหลือ เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับบันลือมาน้อยเพียงใด

9. วันขึ้นปีใหม่ครูประจำชั้นแจกสมุดให้นักเรียนคนละ 1 เล่ม เพื่อน ๆ ได้รับสมุดไปเกือบหมด เหลือเธอกับเพื่อนอีก 1 คน เมื่อเธอไปถึงครูจึงให้เธอออกไปหยิบสมุดก่อน สมุดที่เหลืออยู่ 2 เล่มนั้น เล่มหนึ่งปกขาด เล่มหนึ่งปกดี เธอคิดว่าเธอควรจะหยิบสมุดเล่มปกดีมาเป็นของเธอเพียงใด

10. ขณะที่สมศรีกำลังอ่านหนังสือหรือทำกรบ้าน น้องรอบเข้ามาแกล้ง เช่น แหย่หนังสือ ส่งเสียงดังแล้ววิ่งหนี สมศรีจึงไล่กวดทีน้อง เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับสมศรีมานาน้อยเพียงใด

11. วันใดที่เกียรติศักดิ์มีหน้าที่เป็นเวรทำความสะอาดห้อง เกียรติศักดิ์จะมาโรงเรียนเร็วกว่าปกติเพื่อช่วยเพื่อน ๆ ทำความสะอาดห้องเรียน เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับเกียรติศักดิ์บ่อยครั้งเพียงใด

12. สมศรีนัดกับเพื่อนว่า 8.00 น. จะไปพบเพื่อนเพื่อปรึกษาหารือแบ่งงานกันทำ เมื่อถึงนอนตอนเช้า สมศรีก็ไม่รีบร้อนที่จะแต่งตัวมาพบเพื่อน เพราะคิดว่าไปสายหน่อยก็คงไม่เป็นไร คนอื่นยังเคยไปสายบ่อย ๆ เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับสมศรีบ่อยครั้งเพียงใด

13. เพื่อคนอื่นวิพากษ์วิจารณ์หรือติเตียนการกระทำของสมชาย สมชายจะรู้สึกไม่สบายใจ ถ้ามีคนวิพากษ์วิจารณ์หรือติเตียนการกระทำของเธอ เธอจะรู้สึกเหมือนสมชายมานาน้อยเพียงใด

14. ปรีดาเป็นคนที่อารมณ์ร้ายแฉะใจเสมอ เธอเคยเป็นเช่นเดียวกับปรีดาจากน้อยเพียงใด

15. เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหลาย ๆ คน ประเทืองมักตัดสินใจไม่ถูกว่าจะทำอย่างไร เธอเคยเป็นเช่นเดียวกับประเทืองบ่อยครั้งเพียงใด

16. ประเวทย์เป็นนักเรียนที่เพื่อน ๆ แทบทุกคนชวนให้เข้าร่วมกลุ่มทำงานหรือชวนให้เข้าเล่นเกมต่าง ๆ ด้วย เธอเคยมีเพื่อนชวนร่วมทำงานกลุ่มหรือชวนเล่นมากเหมือนประเวทย์เพียงใด

17. นุทหงาเป็นนักเรียนที่มีเพื่อนทั้งชายและหญิงเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้นุทหงาสามารถทำความรู้จักกับคนแปลกหน้าได้ง่าย แม้เพียงพบกันสักครั้ง สองครั้ง เธอคิดว่าเธอเคยเป็นเช่นเดียวกับนุทหงามากน้อยเพียงใด

18. ครอบครัวของสมบัติยากจนมาก วันหนึ่งเพื่อนในชั้นได้จัดงานรื่นเริงที่บ้านของวีระ เพื่อน ๆ ที่มาในงานล้วนแต่เป็นลูกคนร่ำรวย เจ้าภาพได้ขอร้องให้เพื่อนทุกคนเล่าชีวิตประวัติของตนเพื่อจะได้รู้จักกันดียิ่งขึ้น ถ้าเธอเป็นสมบัติเธอจะเล่าความจริงมากน้อยเพียงใด

19. วันหนึ่งนิตาได้รับปากกับเพื่อนว่า จะไปโรงเรียนทำความสะอาดและแต่งห้องเรียน แต่เมื่อตื่นเช้า นิตารู้สึกเพลียและไม่อยากทำงาน นิตาจึงอยู่บ้านพักผ่อน เธอเคยปฏิบัติเช่นเดียวกับวณิตามากน้อยเพียงใด

20. ถึงแม้จะมีงานหรือการบ้านยุ่งเพียงใดก็ตาม สุพจน์ก็พยายามรักษาความสะอาดห้อง เก็บรักษาของใช้และเสื้อผ้าด้วยตนเอง เธอปฏิบัติเช่นเดียวกับสุพจน์บ่อยครั้งเพียงใด

21. ขณะที่สวัสดีจะข้ามถนน พบขอตานแก่คนหนึ่งแต่งกายสกปรก เลื้อยช้าๆ กระรุ่งกระริ่งกำลังข้ามถนนเช่นกัน เนื่องจากถนนมีรถยนต์ขวักไขว่มาก ขอตานจึงขอร้องให้สวัสดีช่วยข้ามถนน ถ้าเธอเป็นสวัสดีเธอเต็มใจปฏิบัติตามคำขอร้องของขอตานคนนั้นเพียงใด

22. นิคมนักเรียนที่ตัวเล็กที่สุดในห้อง เขามักจะถูกขีระซึ่งตัวโตกว่ารังแกเสมอ วันหนึ่งขีระขาดเรียน และครูได้สั่งให้นักเรียนทุกคนเตรียมตัวดูหนังสือมาสอบในวันรุ่งขึ้น เมื่อกลับบ้านนิคมต้องเดินผ่านบ้านขีระ ถ้าเธอเป็นนิคม เธอมีความต้องการมากน้อยเพียงใดที่เข้าไปบอกขีระให้ทราบ

23. ประสิทธิ์เป็นคนที่รักเรียนในโรงเรียน รู้จักกันเป็นอย่างดี เธอเป็นที่รู้จักของนักเรียนในโรงเรียนเพียงใด

24. กุลวดีเป็นผู้ชอบช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน หรือตกทุกข์ได้ยากอย่างเต็มความสามารถ เธอชอบช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อนมากน้อยเพียงใด

25. เวลาเธอทำงานใด ๆ ที่ต้องทำร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน ๆ ถ้าเพื่อน ๆ ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือให้คำแนะนำ เธอยินดีรับฟังความคิดเห็นหรือคำแนะนำนั้นมากน้อยเพียงใด

26. เมื่อมีงานที่ต้องใช้เวลาทำยาวนาน สมเด็จพระสังฆราชจะเกิดความห่อเหี่ยว เบื่อหน่าย และมักฉลัดไ้ทำวันอื่น เวลาเธอทำงานที่ต้องอาศัยเวลานาน เธอเคยเป็นเหมือนสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเพียงใด

27. เวลาเพื่อน ๆ ได้รับรางวัลต่าง ๆ เช่น รางวัลเรียนดี มารยาทดี เล่นกีฬาเก่ง ทรงพลจะรู้สึกดีใจและยินดีที่เพื่อน ๆ ได้รับรางวัล เมื่อเพื่อนของเธอได้รับรางวัลหรือได้รับคำชมเชยจากครู เธอเคยมีความรู้สึกเหมือนทรงพลมากน้อยเพียงใด

28. เมื่อวิชัยตั้งใจทำงานในงานหนึ่งแล้วเกิดอุปสรรค วิชัยมักจะคิดหาวิธีการทำงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงตลอดเวลา เมื่อเธอประสบปัญหาในการทำงาน เธอเคยปฏิบัติเหมือนวิชัยมากน้อยเพียงใด

29. ปกติเมื่อครูให้ทำงานเป็นกลุ่ม วีระชอบให้เพื่อนๆ มาช่วยกันคิด ช่วยกันทำเสมอ เธอปฏิบัติเหมือนวีระมากน้อยเพียงใด

30. ปราณี่เป็นคนที่ชอบประชันของเล่น หรือเครื่องใช้บางอย่างจากเพศวิสกที่เหลื่อใช้เสมอ เธอเคยปฏิบัติเหมือนปราณี่บ่อยครั้งเพียงใด

31. ก่อนที่จะลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ประดิษฐ์มักจะพิจารณาโครงสร้างให้รอบคอบเสียก่อนก่อนที่จะทำงาน เธอเคยปฏิบัติเหมือนประดิษฐ์มากน้อยเพียงใด

32. เวลาประชุมปรึกษาเรื่องต่าง ๆ เช่นจัดงานปีใหม่ ให้อำนาจ หรือแบ่งกลุ่มทำงาน สมลักษณ์เป็นคนหนึ่งที่เสนอความคิดเห็น หรือให้คำแนะนำอยู่เสมอ เวลาประชุมปรึกษากันในห้อง เธอเคยปฏิบัติเหมือนสมลักษณ์มากน้อยเพียงใด

33. ในช่วงเวลาว่าง ถ้าครูให้นักเรียนเลือกวาดภาพ ระหว่างภาพตัวอย่างที่ครูนำมาให้ กับวาดภาพอะไรก็ได้ที่นักเรียนคิดขึ้นเอง วาดุ้ยมักจะวาดภาพที่เขาคิดขึ้นเอง เธอเคยปฏิบัติเหมือนวาดุ้ยมากน้อยเพียงใด

34. ประเสริฐเป็นนักเรียนที่รูปร่างสูงใหญ่ และแข็งแรงมาก วันหนึ่งประเสริฐแกล้งหาเรื่องชกต่อยปัญญา ปัญญาจึงไปฟ้องครู ถ้าเธอเป็นผู้หนึ่งที่เห็นเหตุการณ์นี้ และปัญญาได้ขอร้องไ้เป็นพยาน เธอจะกล้าเล่าความจริงให้ครูทราบเพียงใด

35. ครูให้ทำการบ้านแบบฝึกหัดหนึ่ง ถ้าเธอทำแบบฝึกหัดนั้นได้ทุกข้อ เมื่อครูเรียกให้เธอออกไปทำแบบฝึกหัดนั้นข้อใดข้อหนึ่งบนกระดานดำ เธอจะออกไปทำโดยไม่ลังเลได้เพียงใด

36. เมื่อเพื่อน ๆ ทะเลาะวิวาทกัน มักขอร้องประเวทให้ไปไกล่เกลี่ย หรือตัดสินให้ เธอเคยได้รับคำขอร้องจากเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติเหมือนประเวทมากน้อยเพียงใด

37. วิทยาเป็นผู้ที่สามารถทำให้เพื่อน ๆ ยอมรับฟังความคิดเห็น หรือทำความเข้าใจความต้องการได้เสมอ เธอมีความสามารถเหมือนวิทยามากน้อยเพียงใด

38. ปกติเมื่ออาร์นันต์กับเพื่อน วารีมักจะมาไม่ค่อยทันเวลานัด เธอเคยติดขัดกับเพื่อนเหมือนอารี บ่อยครั้งเพียงใด

39. เวลาทำงานโดยมากแล้ว ปราโมทย์ไม่ค่อยมีสมาธิในการทำงาน เมื่อเธอทำงาน เธอเคยเป็นเหมือนปราโมทย์บ่อยครั้งเพียงใด

40. เวลาทำงานเป็นกลุ่ม ราศรีมักทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนงาน และเป็นคนแบ่งงานให้เพื่อน ๆ ทำ เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม เธอเคยรับหน้าที่เหมือนราศรีบ่อยครั้งเพียงใด

แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

คำชี้แจงการตอบ

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึกและความก่เห็นของนักเรียนที่ป้
คอครูส่วนมากที่เคยสอนนักเรียนมา โดยจะมีข้อความให้อ่านเพื่อพิจารณาว่า ครูเหล่านั้นมี
ลักษณะนิสัยหรือเคยประพฤติปฏิบัติเหมือนกับข้อเท็จจริงในข้อความนั้น ๆ หรือไม่ มากน้อย
เพียงใด ขอให้ตอบแบบทดสอบให้ตรงความเป็นจริงให้มากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้เราระลึกถึงเหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้วว่า ครูได้ปฏิบัติต่อนักเรียนในลักษณะใด
โดยการกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่อง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย หรือ
น้อยที่สุด เพียงข้อละ 1 ข้อเท่านั้น ดังตัวอย่าง

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียน พูดคุยด้วย	✓				
(๐๐) ครูมักสั่งให้นักเรียนทำสิ่ง ต่าง ๆ				✓	

จากข้อ (๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "มากที่สุด" แสดงว่า ครูส่วนมาก
ที่สุดเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยด้วยบ่อยครั้งที่ที่สุด

จากข้อ (๐๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "น้อย" แสดงว่าครูส่วนน้อยมักสั่ง
ให้นักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ

แบบทดสอบนี้ไม่จำกัดเวลา แต่อย่าให้เสียเวลาในการตอบมากนัก ถ้าลังเลใจ
ไม่ทราบว่าจะกาเครื่องหมายลงในช่องใดก็ ขอเสนอให้เธอ เลือกตอบตามความคิดครั้งแรก
ที่เธอรู้สึกว่าคุณส่วนมากปฏิบัติอย่างนั้นจริง ๆ และขออย่าได้เฝ้าข้อใดเป็นอันขาด เพราะ
จะทำให้ข้ออื่นเสียไปด้วย

ขอขอบใจที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ

ข้อ	พฤติกรรมที่ครูสังเกตเห็นนักเรียน	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย สุด	น้อย สุด
1	เปิดนักเรียนตามกิจกรรมลงโทษหรือคุกคาม กวดขัน				
2	เปิดนักเรียนเข้าห้องวิชาการเต็มวัน ไปรวม				
3	เปิดนักเรียนทำผิดหลายครั้งโดย ไม่คำนึงถึงเหตุผล				
4	ครูผู้วิจัยเฝ้าดูนักเรียนที่ ขาดเรียนมาเรียน				
5	ไปขอรับฟังจากนักเรียน เห็นของนักเรียน				
6	ตามนักเรียนลงโทษนักเรียนเมื่ออยู่ คนเดียว				
7	นักเรียนและครูถามความประพฤติของ นักเรียนจนนักเรียนไม่พอใจตัวเอง				
8	เห็นด้วยกับนักเรียนที่นักเรียนไม่ เรียนจะมีความยากหรือรบกวน				
9	ครูแจ้งงานให้นักเรียนทำเฉพาะ ความสามารถ				
10	ขอให้นักเรียนทำงานครูได้บ้าง โดยไม่เลือกเรียนที่				

ข้อ	พฤติกรรมที่ครูเฝ้าสังเกตนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	ถ้าจะลงโทษนักเรียนเมื่อนักเรียนทำผิดอะไร— เขียนของนักเรียนแล้วจะบอกให้นักเรียนเข้าใจ หรือเรียนก่อนว่าเราทำผิดอะไร					
12	เมื่อนักเรียนเสนอการขอกดเค้นครูจะรับหรือไม่					
13	เมื่อนักเรียนพูดจาผิดคนพูด ครูได้ใจการ แก้ตัว					
14	ไม่โกรธเมื่ออธิบายหลายครั้งแล้วนักเรียน ไม่เข้าใจ					
15	เมื่อนักเรียนขอรับสิ่งใดครูจะช่วยเหลือ ครูปฏิเสธ					
16	ไม่ได้อ่านเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน					
17	เมื่อนักเรียนทำผิดครูไม่เลยสนใจ					
18	เมื่อนักเรียนพูดภาษาขบถครูไม่แก้ตัว					
19	ครูนั่งหลับในชั้นเรียน					
20	เวลาสอนครูพูดไม่ตรงกับเรื่องที่ตั้ง					
21	ไม่ยอมรับสิ่งสอนเกี่ยวกับความประพฤติของ นักเรียน					
22	แสดงให้นักเรียนเห็นว่านักเรียนยัง เป็นเด็ก ไม่สามารถอดกลั้นปัญหาด้วยตนเองได้					
23	แนะนำการพิจารณาข้อและเลือกการตีแบบนักเรียน เรียนตามที่ครูชอบ					

ข้อ	พฤติกรรมที่ครูสังเกตเห็นนักเรียน	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
24	ให้ทำงานหรือให้ทำแบบฝึกหัดมากเกินไป โดยไม่คำนึงว่านักเรียนจะสามารถทำได้ หรือไม่					
25	กรุณาช่วยให้อารมณ์ดีในเรื่องต่าง ๆ และเอะอะโวยวาย					
26	มีการกลั่นแกล้งและข่มขู่นักเรียน					
27	สนใจแก่นักเรียนที่เรียนดี					
28	เข้มงวดนักเรียนโดยไม่มีเหตุผล					
29	เมื่อครูอธิบายผิด นักเรียนตลกหัวเราะ โกรธ					
30	ยินดีเป็นพี่ปรึกษา เมื่อนักเรียนต้องการ					
31	ยินดีให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน					
32	เปิดโอกาสให้นักเรียนรับผิดชอบและ ในกราวจาเป็น					
33	ส่งเสริมให้นักเรียนให้รู้จักตนเองมากกว่าหาความรู้ ภายนอก					
34	เมื่อเกิดการโต้เถียงและทะเลาะกันระหว่าง นักเรียนในชั้นเรียนจะรักษานักเรียนและ ตัดสินในวาทะกรรม					

ข้อ	เหตุการณ์ที่ครูแสดงต่อนักเรียน	มาก ที่สุด	ปาน กลาง	น้อย ที่สุด
35	ลงโทษนักเรียน เมื่อมีเหตุขัดข้อง			
36	ครูเข้าใจผิดว่าเวลา			
37	ไม่ตรวจสอบนักเรียนต่าง			
38	ไม่คำนึงถึงว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่			
39	เมื่อนักเรียนขาดเรียนครูเช็คชื่อไปตาม ถึงสาเหตุ			
40	ไม่กล่าวถึงนักเรียนที่มีปัญหา			
41	ไม่คำนึงถึงว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่			
42	ไม่กล่าวถึงว่านักเรียนจะเข้าใจหรือไม่			
43	วางอำนาจต่อนักเรียน			
44	ครูแสดงความไม่พอใจ เมื่อนักเรียนซักถาม เกี่ยวกับบทเรียนที่ครูสอน			
45	ครูลงโทษนักเรียนทั้งชั้น เมื่อมีนักเรียนบาง คนทำผิด			
46	เมื่อครูสอนผิดและนักเรียนหักท้วงครูแสดง ความไม่พอใจ			

ข้อ	พฤติกรรมที่ครูพึงสังเกตนักเรียน	มาก - น้อย	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่ พบ
47	ให้นักเรียนทำงานได้โดยไม่จำเป็นต้องคอย สมัครใจของนักเรียน					
48	เมื่อนักเรียนเห็นว่าสมควรเวลาลงครูก็จะ ทำการสอนแล้วครูแสดงความพอใจกับ เด็กที่เข้าเรียน					
49	ครูเป็นผู้เฝ้าดูแลงานเด็กเกี่ยวกับกิจกรรมใน ชั้นเรียนเอง					
50	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคุยกันได้ในทุกเรื่อง					
51	ในขณะที่กำลังสอน ครูเปิดโอกาสให้นัก เรียนซักถามสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจได้					
52	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน					
53	ให้นักเรียนร่วมกันรับผิดชอบในงานของชั้น เรียน					
54	ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียนแบบว่าจะโต้แย้ง กับความคิดเห็นของครู					
55	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางระเบียบ ทางห้องเรียน					
56	สนับสนุนให้นักเรียนใช้ความสามารถของตน อย่างเต็มที่					

ข้อ	พฤติกรรม มักถูกแสดงออกโดยนักเรียน	มากที่สุด	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
57	ไม่คิดว่าตนว่านักเรียนจะทวงเอาเงินไป				
58	ไม่คิดว่านักเรียนจะเขียนจดหมายลับ				
59	เมื่อเข้าห้องเรียนครูไม่ตรวจสอบว่ามีนักเรียนครบหรือไม่				
60	ครูแสดงอาการ เหนื่อยหน่ายในขณะเรียน				
61	เมื่อครูทักว่านักเรียนพูดอะไรไปก็ไม่ได้สนใจ				
62	เมื่อนักเรียนประพฤติผิด ครูเขียนมโนว่ากล่าวตักเตือน				
63	เมื่อนักเรียนในชั้นเรียนไม่ตั้งใจเรียน				
64	เมื่อนักเรียนทำผิดครูใช้วิธีไล่ให้นักเรียนออกจากชั้นเรียนหรือใช้ไม้ตี				
65	ครูลงโทษนักเรียน เมื่อนักเรียนทำผิดโดยไม่ถามถึงสาเหตุ				
66	ในการให้คะแนนถ้ามีโอกาสครูจะให้แก่นักเรียนที่รักมากกว่า				
67	นักเรียนรู้สึกว่าครูไม่สามารถอดทนต่อการรบกวนในชั้นเรียน				

ข้อ	พฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
68	ครูคิดว่าครูเป็นคนที่รักนักเรียน					
69	เวลาที่นักเรียนเรียนเร็วเกินไปในวิชาที่ครูสอน ครูจะว่านักเรียนเป็นเกเร					
70	ครูไม่สนใจให้นักเรียนถามเรียน					
71	ครูไม่สนใจให้นักเรียนถามเรียน					
72	เมื่อครูถามนักเรียนว่าเรียนหรือไม่ นักเรียนจะตอบว่าเรียน					
73	ครูให้ช่วยและไปพยาบาลนักเรียน					
74	ครูชอบนักเรียนทุกคนโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง					
75	ไม่เชื่อคำฟ้องของนักเรียนจนเกินไปจนกว่าจะแน่ใจว่าเป็นความจริง					
76	เปิดโอกาสให้นักเรียนวิพากษ์วิจารณ์การ					
77	สอนของครูได้					
78	ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น					
79	ครูให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน					
79	ครูช่วยเสริมสร้างความศรัทธาในหมู่เด็กนักเรียน					

ข้อ	พฤติกรรมที่ครูแสดงต่อนักเรียน	บวก ทุก	บวก	ปาน กลาง	ลบ	ลบ ที่สุด
80	ครูอนุญาตให้นักเรียนหยุดเรียนในชั่วโมงของ กันได้ เมื่อนักเรียนมีเหตุผลเพียงพอ					
81	ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง การสอน เมื่อเป็นความ ประสงค์ของนักเรียนส่วนมาก					
82	ครูอดทนรอคอย เรียนจนหมดเวลา					
83	ครูหาเวลาเฉพาะให้นักเรียนไปทำงานที่ครูสั่ง					
84	ครูไม่เกรงใจการรบกวนเวลา ของสอน ทำให้ การสอนติดขัดและบางครั้งผิดพลาด					
85	ครูจากสอนโดยไม่บอกกล่าวให้นักเรียนทราบ					
86	ครูยืนสอนอยู่แต่หน้าชั้น ไม่เดินดูการ ทำงาน ของนักเรียนให้ทั่วถึง					
87	ครูปล่อยให้ นักเรียน เล่นหรือคุยกันในขณะที่สอน					
88	ครูนำบางส่วนเข้า เข้าไปทำในชั้น เรียน					
89	ครูละเลย เมื่อนักเรียนแต่งกายผิดระเบียบ					
90	แสดงอาการ เฉยเมย เมื่อนักเรียนมาพูดคุย หรือปรึกษาหารือกัน					